

شماره چاپ: ۷۶۰

شماره ثبت: ۳۴۸

دوره دهم - سال دوم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

۲۷. بخش بهداشت و درمان

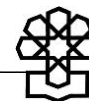
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
مطالعات اجتماعی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۵۶۵۶
دی‌ماه ۱۳۹۶

به نام خدا

فهرست مطالب

خلاصه مدیریتی.....	۱
مقدمه.....	۵
بندهای مرتبط با بخش سلامت در تبصره‌های ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.....	۶
ارزیابی کلیات لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به لحاظ تغییرات ساختاری صورت گرفته.....	۱۱
بررسی اعتبارات حوزه بهداشت و درمان.....	۱۲
۱. اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دستگاه‌های وابسته در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.....	۱۲
۲. اعتبارات دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.....	۱۵
۳. اعتبارات ردیف‌های ستادی وزارت بهداشت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.....	۱۸
۴. اعتبارات دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.....	۲۱
۵. اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال یافته به جدول ۷-۲ ذیل ردیف‌های متمرکز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.....	۲۴
۶. اعتبارات برنامه‌های امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.....	۲۷
بررسی انطباق قانون برنامه ششم توسعه و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.....	۲۹
جمع‌بندی و پیشنهادها.....	۲۹
پیوست‌ها.....	۳۴
منابع و مآخذ.....	۴۸

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۲۷. بخش بهداشت و درمان

خلاصه مدیریتی

به منظور بررسی اعتبارات حوزه بهداشت و درمان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، تکالیف مندرج در قوانین دائمی از جمله قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)،^۱ سیاست‌های کلی سلامت و قانون برنامه ششم توسعه مدنظر قرار گرفت. اهم تکالیف دولت در حوزه بهداشت و درمان عبارتند از: اولویت‌پیشگیری بر درمان، شفاف‌سازی قانونمند درآمدها، هزینه‌ها و فعالیت‌ها، پوشش بیمه سلامت برای تمامی آحاد جمعیت کشور، استقرار سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان و سامانه‌های اطلاعاتی مراکز سلامت، حمایت از بخش‌های خصوصی و تعاونی برای ایجاد شهرک‌های دانش سلامت، ارتقای برنامه واکسیناسیون در حد کشورهای توسعه‌یافته و استقرار نظام ارجاع و پزشک خانواده.

اهم نکات لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در بخش ساختاری

- لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در واقع نشانگر برنامه مالی دولت برای انجام تکالیف قانونی خود در دومین سال اجرای قانون برنامه ششم توسعه است. انتظار بر این بود که سازمان برنامه و بودجه قبل از فصل بودجه، برنامه عملیاتی دستگاه‌ها را طی سال‌های اجرای قانون برنامه ارائه می‌داد و براساس اهداف سالیانه تعیین شده، بودجه دستگاه‌ها را تدوین می‌کرد. در این صورت امکان ارزیابی کارآمدتر لایحه بودجه و میزان تناسب آن با تکالیف قانونی و برنامه‌های دستگاه برای مجلس فراهم می‌شد. از این منظر به رغم تلاش دولت برای عملیاتی کردن بودجه‌ریزی، هنوز نمی‌توان ادعا کرد، لایحه سال ۱۳۹۷ کاملاً مبتنی بر اهداف و تکالیف قانونی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه شده است.

- اجازه واگذار شده به دستگاه‌های مشمول تبصره «۲۰» ماده واحده مبنی بر اختیار دستگاه‌های مجری به جابه‌جایی منابع در فصول برنامه‌ها، در مورد دانشگاه‌های علوم پزشکی، این نگرانی را به وجود می‌آورد که منابع سایر بخش‌های حوزه سلامت در بخش درمان آنها هزینه شود.

- برای منابع لحاظ شده ذیل تبصره‌های درآمدی لایحه، شامل تبصره «ه» ماده (۱۴) موضوع منابع حاصل از هدمندی یارانه‌ها و بند «ب» تبصره «۱۳»، ردیف هزینه‌ای آنها در نظر گرفته نشده است و

۱. در ادامه متن این گزارش به جای عنوان «قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» از عبارت قانون الحاق «۲» استفاده خواهد شد.

همچنین سهم سازمان بیمه سلامت از محل اعتبار مندرج در بند «ه» تبصره «۵» جهت تأدیه بدهی‌های سازمان‌های بیمه پایه سلامت نامشخص بوده، ردیف مشخص نیز ندارد. این امر میزان شفافیت در لایحه بودجه را کاهش می‌دهد.

- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، اعتبارات ذیل ردیف‌های متفرقه در قوانین بودجه سنواتی، به ردیف‌های متمرکز منتقل شده و در اعتبارات هزینه‌های عمومی و تملک، دارایی دستگاه تقسیم شده است. بر همین در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، وزارت بهداشت فاقد اعتبار در ردیف‌های متفرقه است. البته دلیل قرار دادن بخشی از اعتبارات ذیل ستون متفرقه در بخش هزینه‌های عمومی و تملک و دارایی، مشخص نیست.

اهم نکات لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ از منظر اعتبارات لحاظ شده ذیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ معادل ۵۶۹,۷۲۸ میلیارد ریال است که مشتمل بر اعتبارات فصل بهداشت (معادل ۱۲۸,۳۴۴ میلیارد ریال)، اعتبارات فصل درمان (معادل ۴۳۴,۷۰۶ میلیارد ریال) و اعتبارات فصل تحقیق و توسعه (معادل ۶,۶۷۷ میلیارد ریال) است. بنابراین از کل اعتبارات امور سلامت، اعتبارات فصل بهداشت حدود ۲۲/۵ درصد، فصل درمان حدود ۷۶/۲ درصد و فصل تحقیق و توسعه حدود ۱/۳ درصد را به خود اختصاص داده است.

- اعتبارات ذیل ردیف‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مشتمل بر ستاد، دانشگاه‌های علوم پزشکی و دستگاه‌های وابسته است. بر همین اساس مجموع اعتبارات وزارت بهداشت بدون منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها و بند «ب» تبصره «۱۳»، معادل ۷۲۷,۷۷۲ میلیارد ریال است که نسبت به سال گذشته حدود ۸ درصد رشد داشته است. میزان اعتبار از محل منابع عمومی به میزان ۳۷۶,۵۲۷ میلیارد ریال، درآمدهای اختصاصی به میزان ۳۳۲,۰۰۸ میلیارد ریال و تملک و دارایی به میزان ۱۹,۲۳۷ میلیارد ریال است. شایان ذکر است، مجموع اعتبارات وزارت بهداشت به انضمام منابع حاصل از هدفمندی و تبصره «۱۳» ماده واحد به ۷۶۷,۲۷۲ میلیارد ریال می‌رسد.

- مجموع اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی ۴۶۴,۹۳۶ میلیارد ریال است. درآمد اختصاصی با اعتبار ۲۸۷,۳۹۷ میلیارد ریال، حدود ۶۲ درصد از کل اعتبارات دانشگاه‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۱۷۴,۱۵۵ میلیارد ریال، ۳۷ درصد و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیز با ۳,۳۸۵ میلیارد ریال، ۱ درصد از مجموع اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی را شامل می‌شود.

- طرح تحول سلامت از سال ۱۳۹۳ با تکیه بر منابع حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها شروع شده است، اما تخصیص اعتبارات آن، تاکنون ناپایدار بوده و به غیر از سال ۱۳۹۳ که عملکرد مطلوبی داشته است، در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ سالیانه حداکثر به میزان ۸,۰۰۰ میلیارد ریال عملکرد داشته است.

باید در نظر داشت، طی سال‌های اجرای طرح تحول سلامت، کسری منابع حاصل از محل هدفمندی یارانه‌ها، با سرریز کردن اعتبارات سایر ردیف‌ها از جمله برنامه پزشک خانواده جبران شده است. با این توصیف، می‌توان پیش‌بینی کرد، کاهش ۲۳ درصدی منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و همچنین کسری حدود ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریالی برنامه پزشک خانواده، اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع را در سال آینده به شدت با چالش روبرو کند که مغایر با بند «ث» تبصره «۲» ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه است.

- دو دستگاه تحت عناوین سازمان بیمه سلامت و سازمان اورژانس به دستگاه‌های وابسته وزارت بهداشت اضافه شده است. مجموع اعتبارات دستگاه‌های وابسته وزارت بهداشت ۸ درصد رشد یافته است.

- اعتبارات در نظر گرفته شده برای سازمان بیمه سلامت از منابع عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به میزان ۱۰۸,۰۰۰ هزار میلیارد ریال است. با توجه به زیان انباشته ۴۵,۰۰۰ میلیارد ریالی در سال ۱۳۹۵ و پیش‌بینی افزایش آن تا سقف ۸۵۰۰۰ میلیارد ریال در پایان سال جاری، ضرورت دارد این سازمان با اجرای تکالیف مندرج در قانون برنامه ششم از جمله؛ خرید راهبردی خدمات، نظام ارجاع و سطح‌بندی خدمات، اجرای راهنماهای بالینی، اصلاح نظام پرداخت و... که همگی در راستای مدیریت هزینه و تقاضا می‌باشند، از افزایش کسری‌های سازمان پیشگیری نماید.

- برنامه ارتقای مشارکت اجتماعی و مردمی در حوزه سلامت بدون هیچ اعتباری، ذیل فصل درمان ایجاد شده است. ایجاد این برنامه با توجه به تشکیل معاونت اجتماعی و مجمع ملی سلامت در راستای جلب مشارکت مردم در حوزه سلامت و همچنین مشارکت آنها برای ارتقای سطح سلامت جامعه مثبت ارزیابی می‌شود ولی به دلیل ماهیت پیشگیرانه آن لازم است به ذیل فصل بهداشت انتقال یابد.

- سهم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از محل اعتبارات حاصل از وصول مالیات و عوارض اعم از موضوع ماده (۳۷) قانون الحاق «۲» مبنی بر تخصیص ۱ واحد درصد از منابع حاصل از مالیات بر ارزش افزوده به حوزه سلامت، ماده (۷۳) قانون برنامه ششم موضوع مالیات بر انواع سیگار، موضوع ماده (۴۸) قانون الحاق «۲» مبنی بر مالیات بر کالاهای آسیب‌رسان به میزان حدود ۱۶,۰۰۰ میلیارد ریال کمتر از میزان تعیین شده در قوانین فوق، لحاظ شده است.

- لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در بخش سلامت، به دلیل عدم توجه کافی به نظام ارجاع و پزشک خانواده بیشترین شکاف را با حرکت در مسیر سیاست‌های کلی سلامت و قانون برنامه ششم توسعه دارد. عدم توجه دولت به اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، کاملاً مشهود است و این برخلاف سیاست‌های کلی سلامت مبنی بر اولویت به بهداشت و پیشگیری و همچنین مدیریت هزینه‌کرد منابع نظام سلامت است.

- حدود ۴۳ درصد از اعتبارات حاصل از ۱ درصد مالیات بر ارزش افزوده، برای اهداف عمرانی ذیل اعتبارات وزارتین بهداشت و راه و شهرسازی قرار گرفته است و این مغایر با مفاد ماده (۳۷) قانون الحاق «۲» است.

- کاهش منابع حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها و عملکرد نامطلوب اعتبارات آن در سال‌های گذشته، احتمال سرریز شدن اعتبارات سایر برنامه‌ها و ردیف‌ها برای اجرای طرح تحول سلامت را مطرح می‌کند و برای پیشگیری از این مسئله، لازم است تمهیدات بودجه‌ای لازم اندیشیده شود. با توجه به موارد یاد شده پیشنهاد می‌شود تبصره «۱۷» لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به شرح زیر اصلاح شود:

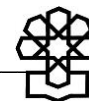
الف) به منظور رعایت عدالت در سلامت و پایداری منابع در سال ۱۳۹۷ ارائه بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده برای کلیه اقشار که براساس آزمون وسع به صورت رایگان تحت پوشش بیمه پایه سلامت قرار می‌گیرند و صرفاً از طریق نظام ارجاع پزشک خانواده و در مراکز دانشگاهی خواهد بود. بهره‌مندی از سطح خدمات بالاتر، اعم از خدمات ارائه شده در مراکز غیردولتی و بیشتر از بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده فوق‌الذکر، مستلزم مشارکت مالی بیمه‌شدگان به میزان سرانه تعیین شده در ماده (۷۰) قانون برنامه ششم توسعه، در پرداخت حق سرانه بیمه خواهد بود.

ب) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری شورای هماهنگی انجمن‌های علمی تخصصی پزشکی و سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، راهنمای بالینی برای حداقل دویست مورد از پر هزینه‌ترین خدمات را تهیه و جهت اجرا ابلاغ نماید.

پیشنهاد می‌شود بندهای زیر به تبصره «۱۷» لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور الحاق شود:

ح) در راستای اجرای مفاد ماده (۳۷) قانون الحاق «۲» و به منظور پوشش کامل درمان افراد ساکن در روستاها و شهرهای دارای بیست هزار نفر جمعیت و پایین‌تر و جامعه عشایری و ارتقای سطح بیمه بیماران صعب‌العلاج و افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی خارج از روستاها و شهرهای بالای بیست هزار نفر در چارچوب نظام ارجاع، اعتبارات ذیل ردیف‌های ۱۶۰۱۰۰۲۰۱۳، ۱۶۰۱۰۰۳۰۱۵، ۱۶۰۲۰۰۱۰۴۷ و ۱۶۰۲۰۰۱۰۴۶ تجمیع و ذیل اعتبارات سازمان بیمه سلامت قرار می‌گیرد. سازمان بیمه سلامت موظف است این اعتبارات را در راستای دستیابی به اهداف مندرج در قانون، صرفاً از طریق نظام ارجاع و برنامه پزشک خانواده هزینه نماید.

ط) اعتبارات ذیل برنامه‌های مربوط به امور بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج از سرجمع اعتبارات ردیف‌های مختلف ذیل وزارت بهداشت و دستگاه‌های وابسته استخراج و ذیل یک ردیف مستقل در اختیار سازمان بیمه سلامت قرار می‌گیرد تا با رعایت مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

در راستای قوانین و اسناد بالادستی درخصوص بیماران خاص و صعب‌العلاج، خدمات لازم، از طریق نظام ارجاع به این بیماران ارائه شود.

ک) اعتبارات ذیل برنامه ارائه خدمات شهری و برنامه پزشک خانواده با یکدیگر تجمیع و در راستای اجرای بند «ث» تبصره «۲» ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه نشان‌دار خواهد شد. هرگونه جابه‌جایی منابع از محل این ردیف برای سایر برنامه‌های وزارت بهداشت ممنوع است.

ل) به‌منظور تحقق شاخص عدالت در سلامت و کاهش سهم هزینه‌های مستقیم مردم به حداکثر سی درصد (۳۰٪) هزینه‌های سلامت، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج، تقلیل وابستگی گردش امور واحدهای بهداشتی درمانی به درآمد اختصاصی و کمک به تربیت، تأمین و پایداری نیروی انسانی متخصص مورد نیاز که در دستور کار بسته‌های درمانی طرح تحول سلامت وزارت بهداشت قرار گرفته است، ده درصد (۱۰٪) خالص کل وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها تحت ردیف متمرکز مشخص به حساب درآمد اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واریز شود. پرداخت منابع برای اجرای بسته‌های درمانی طرح تحول خارج از این ردیف و جابه‌جایی از سایر ردیف‌ها برای جبران کسری اعتبار آن ممنوع است.

ضروری است در راستای اجرای بند «ب» ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، منابع حاصل از این محل دارای ردیف هزینه‌ای مشخص باشد.

م) در راستای اجرای ماده (۹) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور ضرایب کای کلیه خدمات و مراقبت‌های سلامت (تشخیصی، درمانی و توانبخشی) در بخش دولتی، غیردولتی، خصوصی و خیریه بر مبنای کای واحد ۹۵ هزار و ۲۰۰ ریال محاسبه می‌گردد.

مقدمه

بر اساس مفاد سیاست‌های کلی سلامت و تکالیف مندرج در قانون برنامه ششم توسعه، اهم تکالیف مقرر در حوزه بهداشت و درمان برای دولت به شرح زیر مدنظر قرار گرفته شده است؛ اولویت‌پیشگیری بر درمان، کاهش مخاطرات و آلودگی‌های تهدیدکننده سلامت، اصلاح و تکمیل نظام‌های پایش، نظارت و ارزیابی، تولید فرآورده‌ها و مواد اولیه دارویی، واکسن، شفاف‌سازی قانونمند درآمدها، هزینه‌ها و فعالیت‌ها، پوشش بیمه سلامت برای تمامی آحاد جمعیت کشور، استقرار سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان و سامانه‌های اطلاعاتی مراکز سلامت، حمایت از بخش‌های خصوصی و تعاونی برای ایجاد شهرک‌های دانش سلامت، ارتقای برنامه واکسیناسیون در حد کشورهای توسعه‌یافته و استقرار نظام ارجاع و پزشک خانواده.

همچنین مواد (۳۷)، (۴۶) و (۴۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، به ترتیب موضوعات افزایش ۱ واحد درصد در هر سال به عنوان مالیات سلامت به نرخ مالیات بر ارزش افزوده، برای پیشگیری و پوشش کامل درمان جامعه هدف تعیین شده در قانون، اختصاص ۱۰ درصد خالص کل وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها علاوه بر اعتبارات بخش سلامت به منظور تحقق شاخص عدالت در سلامت از طریق اجرای برنامه‌های ذیل قانون مورد نظر و موضوع عوارض حاصل از تولید و عرضه کالاها و خدمات آسیب‌رسان به سلامت را تکلیف کرده است.

لذا در ارزیابی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در بخش بهداشت و درمان، تکالیف مندرج در قوانین و اسناد بالادستی به شرح فوق مدنظر قرار گرفته است.

بندهای مرتبط با بخش سلامت در تبصره‌های ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

در ماده واحد لایحه بودجه، برخی تبصره‌ها به حوزه بهداشت و درمان مرتبط است که به شرح زیر می‌باشد:

تبصره «۴»

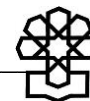
ه) بانک‌های عامل مجازند در سال ۱۳۹۷ مبلغ چهل هزار (۴۰,۰۰۰) میلیارد ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار از جمله منابعی که با تصویب هیئت عامل صندوق توسعه ملی در آن بانک‌ها سپرده‌گذاری شده است برای خرید تجهیزات و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری براساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب هیئت امنای آنها پرداخت نمایند. تضمین این تسهیلات پس از تصویب هیئت امنای برعهده مراکز فوق‌الذکر بوده و پس از تنفس دوساله از محل درآمد اختصاصی آنها و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمان‌بندی مورد تفاهم با بانک‌ها بازپرداخت می‌شود.

تجهیزات آزمایشگاه‌های تحقیقاتی موضوع این بند فقط در مواردی که بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و یا وزارتخانه تخصصی مربوطه مشابه داخلی ندارند، از شرکت خارجی تأمین می‌شود.

تبصره «۵»: اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۷ با رعایت قوانین و مقررات:

الف) شرکت‌های دولتی و وابسته وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی و همچنین دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری تا سقف هفتاد هزار (۷۰,۰۰۰) میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی ریالی برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود منتشر کنند.

ب) دولت تا مبلغ دویست و شصت هزار (۲۶۰,۰۰۰) میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی (ریالی - ارزی)

منتشر و منابع حاصل را به ردیف شماره ۳۱۰۱۰۸ جدول ۵ این قانون واریز کند منابع واریزی به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام و طرح‌های ساماندهی دانشگاه‌ها مندرج در پیوست ۱ و همچنین اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی این قانون اختصاص می‌یابد تا براساس موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه شود. سود و هزینه‌های مربوط به انتشار اوراق مذکور در جدول ۹ این قانون پیش‌بینی و قابل پرداخت می‌باشد.

ج) اوراق فروش نرفته طرح‌های بندهای «الف» و «ب» این تبصره در سقف مطالبات معوق طرح با تأیید رئیس دستگاه اجرایی، ذیحساب ذیربط و سازمان برنامه و بودجه کشور قابل واگذاری به تمامی طلبکاران طرح (اعم از پیمانکاران، مشاوران، تأمین‌کنندگان تجهیزات و همچنین سایر هزینه‌های طرح‌ها و پروژه‌ها از جمله تملک اراضی و تأدیه بدهی طرح‌های ساماندهی دانشگاه‌ها) است.

ه) دولت اسناد خزانه اسلامی با حفظ قدرت خرید و با سررسید تا سه سال را صادر و به طلبکاران (طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، خرید تضمینی محصولات استراتژیک کشاورزی، مابه‌التفاوت قیمت تضمینی محصولات با قیمت فروش، تأدیه بدهی‌های سازمان‌های بیمه پایه سلامت و مطالبات تولیدکنندگان برق) تا سقف نودوپنج هزار (۹۵,۰۰۰) میلیارد ریال واگذار کند. بازپرداخت اصل این اسناد در قوانین بودجه‌های سنواتی کل کشور پیش‌بینی می‌شود و خزانه‌داری کل کشور موظف است از محل اعتبارات ردیف‌های فصل مربوطه و جدول ۸ این قانون نسبت به تسویه آن اقدام نماید.

تبصره «۷»

ز) سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تمامی سهم درمان از مجموع مأخذ کسر حق بیمه موضوع مواد (۲۸) و (۲۹) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ و سایر منابع مربوط را در حسابی نزد خزانه‌داری کل کشور با عنوان بیمه درمان تأمین اجتماعی متمرکز نماید. سازمان تأمین اجتماعی این منابع را طبق قانون تأمین اجتماعی هزینه کند.

تبصره «۹»

الف) به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۶ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و احداث خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه کشور استفاده نمایند و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به‌منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد احداث خوابگاه‌های متاهلین اقدام نمایند.

ج) صددرصد (۱۰۰٪) وجوه اداره شده پرداختی از سال ۱۳۸۵ تا سال ۱۳۹۶ به صندوق رفاه دانشجویان وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان کمک جهت افزایش منابع مالی صندوق‌های رفاه دانشجویی تلقی می‌شود. وجوه

حاصل از بازپرداخت وام‌های مذکور و همچنین سایر منابع ناشی از فعالیت‌های صندوق تا سقف یازده هزار و سیصد (۱۱,۳۰۰) میلیارد ریال پس از واریز به خزانه‌داری کل در قالب درآمد اختصاصی برای پرداخت مجدد به دانشجویان به مصرف می‌رسد.

تبصره «۱۰»

الف) شرکت‌های بیمه مکلفند مبلغ دوهزار و هفتصد و پنجاه (۲,۷۵۰) میلیارد ریال از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی را طی جدولی که براساس فروش بیمه (پرتفوی) هر یک از شرکت‌ها تعیین و به تصویب شورای عالی بیمه می‌رسد به صورت هفتگی به درآمد عمومی ردیف ۱۶۰۱۱۱ جدول ۵ این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند. وجوه واریزی در اختیار سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای کشور، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان اورژانس کشور قرار گیرد تا در امور منجر به کاهش تصادفات مندرج در ردیف‌های مربوط به این دستگاه‌ها در جدول ۷ این قانون هزینه شود. بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف به نظارت بر اجرای این تبصره است. وجوه واریزی شرکت‌های بیمه موضوع این تبصره به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود.

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای کشور، نیروی انتظامی و سازمان اورژانس کشور موظفند گزارش عملکرد خود را هر سه ماه یکبار از نحوه هزینه وجوه مذکور به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران گزارش نمایند.

تبصره «۱۳»

ب) معادل دوهزار و پانصد (۲,۵۰۰) میلیارد ریال از محل منابع ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و منابع ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای هزینه‌کرد الزامات مندرج در بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) اختصاص می‌یابد.

تبصره «۱۴»

الف) در اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه نقدی به خانوارهای نیازمند، به دولت اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۷ از محل منابع سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها تا مبلغ سیصد و هفتاد هزار (۳۷۰,۰۰۰) میلیارد ریال را مطابق جدول ذیل هزینه نماید.

منابع	(میلیارد ریال)	مصارف	(میلیارد ریال)
خالص وجوه ناشی از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها	۳۷۰,۰۰۰	۱. پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی خانوارها	۲۳۰,۰۰۰
	۳۷۰,۰۰۰	۲. کاهش فقر مطلق در خانوارهای هدف از طریق افزایش پرداخت به خانوارهایی که درآمد آنها کمتر از خط حمایتی کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی کشور می‌باشد.	۷۰,۰۰۰
		۳. ماده (۴۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی(۲) موضوع کاهش سهم هزینه‌های مستقیم سلامت مردم، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج	۳۷,۰۰۰
		۴. یارانه نان و خرید تضمینی گندم	۳۳,۰۰۰
جمع	۳۷۰,۰۰۰	جمع	۳۷۰,۰۰۰
افزایش ردیف‌های مصارف این جدول از محل سایر ردیف‌های همین جدول، تا حداکثر بیست (۲۰) درصد با رعایت سقف منابع مذکور مجاز می‌باشد.			

ب) در سال ۱۳۹۷ سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها ضمن تغییر نام به صندوق رفاه اجتماعی و اصلاح اساسنامه از جهت موضوع، ساختار و دیگر ابعاد به‌منظور انجام مأموریت جدید، تحت نظر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار خواهد گرفت و اموال و دارایی‌های سازمان مزبور به صندوق رفاه اجتماعی تعلق خواهد داشت.

اصلاح اساسنامه صندوق مذکور به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره «۱۷»

الف) به‌منظور رعایت عدالت در سلامت و پایداری منابع، در سال ۱۳۹۷ ارائه بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده برای کلیه اقشار که براساس آزمون وسیع به‌صورت رایگان تحت پوشش بیمه پایه سلامت قرار می‌گیرند حتی‌الامکان از طریق نظام ارجاع، پزشک خانواده و در مراکز دانشگاهی خواهد بود. بهره‌مندی از سطح خدمات بالاتر، اعم از خدمات ارائه شده در مراکز غیردولتی و بیشتر از بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده فوق‌الذکر مستلزم مشارکت مالی بیمه‌شدگان در پرداخت حق سرانه بیمه خواهد بود.

ب) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، راهنمای بالینی برای حداقل دویست مورد از پرهزینه‌ترین خدمات را تهیه و به کلیه مراکز ارائه‌دهنده خدمات بهداشتی درمانی و سازمان‌های بیمه‌گر جهت اجرا ابلاغ نماید.

ه) در راستای اجرایی نمودن بند «ج» ماده (۷۰) قانون برنامه ششم توسعه موضوع استقرار پایگاه

اطلاعات برخط بیمه‌شدگان درمان کشور و مدیریت مصارف، کلیه شرکت‌ها و صندوق‌های بیمه پایه و تکمیلی درمان، دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، سازمان بیمه خدمات درمانی نیروهای مسلح، کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان تأمین اجتماعی و سایر سازمان‌های بیمه‌گر مکلفند نسبت به ارسال برخط اطلاعات بیمه‌شدگان خود و به‌روزرسانی پایگاه مذکور به‌صورت رایگان حداکثر تا پایان شش ماهه اول سال ۱۳۹۷ اقدام و نسبت به بهره‌برداری از پایگاه مذکور از طریق جایگزینی ابزارهای الکترونیکی به جای دفترچه، جهت ارائه کلیه خدمات بیمه‌ای و درمانی به بیمه‌شدگان تحت پوشش خود استفاده نمایند.

کلیه مراکز بهداشتی، تشخیصی، درمانی و دارویی اعم از دولتی، غیردولتی و خصوصی مکلفند خدمات خود را از طریق استحقاق‌سنجی از پایگاه اطلاعات برخط بیمه‌شدگان و براساس ضوابط اعلام شده توسط سازمان بیمه سلامت ایران، ارائه نمایند.

همچنین سازمان بیمه سلامت ایران مکلف به حذف پوشش بیمه‌ای خود برای دارندگان بیش از یک دفترچه بیمه پایه درمانی است.

ز) اعتبارات موضوع ماده (۳۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به‌صورت صددرصد تخصیص یافته تلقی و پرداخت می‌شود.

تبصره «۲۰»

د) در اجرای حکم بند «پ» ماده (۷) قانون برنامه ششم توسعه:

۱. اعتبارات واحد مجری (عملیاتی) براساس توافقنامه مربوط در سیستم حسابداری دستگاه اجرایی به‌صورت جداگانه نگهداری شده و تشخیص انجام خرج در این موارد با مدیر واحد مجری خواهد بود. رویدادهای مالی واحد مجری به نحوی در حساب‌ها نگهداری خواهد شد که امکان گزارشگیری رویدادهای مالی واحد مجری به‌طور مجزا وجود داشته باشد.

۲. دستگاه‌ها و واحدهای مجری که براساس تفاهم‌نامه عملکردی اداره می‌شوند از اختیارات کامل در جابه‌جایی بین فصول اعتبارات هزینه‌ای مصوب برخوردار هستند.

۳. دستگاه‌های اجرایی مکلف‌اند تمام اطلاعات مربوط به حقوق کارکنان رسمی و پیمانی خود را در اختیار وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان‌های برنامه و بودجه کشور و اداری و استخدامی کشور قرار دهند. اعتبارات فصل اول و ششم این دستگاه‌ها در سقف تخصیص با اولویت توسط خزانه‌داری کل کشور پرداخت می‌گردد.

۴. از صرفه‌جویی‌های حاصل از تفاضل بین بهای تمام شده مورد توافق در تفاهم‌نامه عملکردی و هزینه‌های قطعی فعالیت یا محصول در همان دوره تفاهم‌نامه، پنجاه (۵۰) درصد به‌منظور ایجاد انگیزه در کارکنان واحد مجری به‌عنوان پرداخت‌های غیرمستمر و ارتقای کیفی محصولات براساس

دستورالعمل ابلاغی سازمان‌های برنامه و بودجه کشور و اداری و استخدامی کشور و پنجاه (۵۰) درصد دیگر برای افزایش اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های ذیربط، مازاد بر سقف تخصیص اعتبارات مصوب کمیته تخصیص اعتبارات موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه، هزینه می‌گردد.

۵. دستگاه‌های اجرایی مندرج در بخش دوم پیوست ۴ که در طول سال ۱۳۹۷ متقاضی اجرای کامل بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد می‌باشند با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور مشمول مفاد این تبصره می‌شوند.

آیین‌نامه اجرایی این حکم شامل نحوه نظارت عملیاتی، شاخص‌های عملکرد و سایر موارد، حداکثر یک ماه پس از ابلاغ این قانون، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

هـ) مهلت مقرر در تبصره بند «۱» ماده (۲۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) برای اجرای حسابداری تعهدی تا پایان سال ۱۳۹۷ تمدید می‌شود.

ارزیابی کلیات لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به لحاظ تغییرات ساختاری صورت گرفته

نکات مثبت

- گامی در جهت بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد: در راستای اجرای بند «پ» ماده (۷) قانون برنامه ششم توسعه، دولت موظف است از سال اول اجرای قانون برنامه، سالیانه اعتبارات ۲۰ درصد دستگاه‌های اجرایی مندرج در قوانین بودجه سنواتی را به صورت بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد تنظیم نماید. در همین راستا اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی براساس برنامه و بهای تمام شده فعالیت، محاسبه و درج شده است

- انتقال اعتبارات ذیل ردیف‌های متفرقه: کلیه ردیف‌های اعتباری متفرقه ذیل وزارت بهداشت و دستگاه‌های وابسته به ردیف‌های متمرکز منتقل شده‌اند.

ابهامات و نکات ضعف

- بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد: اقدام دولت در مسیر اجرای قانون برنامه ششم توسعه و تلاش برای شفافیت بخشی و قابلیت رصد عملکرد دستگاه‌ها ارزشمند است. لازم است به این نکته توجه شود که شاخص‌های هدفگذاری در دانشگاه‌های علوم پزشکی، مبتنی بر فعالیت است و نه هدف و این امر می‌تواند ابزاری برای رقابت و انجام فعالیت‌های غیرضرور و بی کیفیت برای جذب منابع عمومی بیشتر شود. همچنین نحوه تعیین بهای تمام شده و حتی تعداد واقعی واحد نیز محل پرسش است که لازم

است در سال‌های آتی به اصلاح آنها پرداخته شود. از سوی دیگر به دلیل اختیاراتی که در تبصره «۲۰» به دستگاه‌های مجری برای جابه‌جایی منابع بین فصول داده شده است، نگرانی برای هزینه‌کرد منابع فصل بهداشت در سایر حوزه‌ها بیشتر می‌شود.

– **عدم وجود برنامه عملیاتی دولت برای اجرای تکالیف قانون برنامه ششم توسعه طی سال‌های اجرای آن:** با توجه به اینکه تصویر مشخصی از نحوه اجرایی شدن و همچنین میزان اعتبار مورد نیاز برای هر یک از تکالیف قانون برنامه ششم طی سال‌های اجرایی برنامه ارائه نشده است، در حین بررسی لایحه بودجه نیز نمی‌توان به راحتی در مورد کفایت میزان اعتبارات اظهار نظر کرد.

– **ادامه ابهام در نحوه هزینه‌کرد اعتبارات ذیل ماده (۴۶) قانون الحاق «۲» – منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها**

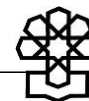
در ماده (۴۶) قانون الحاق ۲ مقرر شده است تا ۱۰ درصد از خالص وجوه حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها به منظور برقراری عدالت در سلامت، علاوه از اعتبارات وزارت بهداشت به آن تعلق گیرد. متأسفانه از زمان اجرای این قانون تاکنون در هیچ‌یک از قوانین بودجه سنواتی دولت‌ها، ردیف مشخصی برای این اعتبار در نظر گرفته نشده است و به دلیل کاهش شفافیت، بر خلاف سیاست‌های کلی سلامت و مغایر با بند «ب» ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه است.

– **عدم تعیین ردیف هزینه‌ای برای اعتبار ذیل بند «ب» تبصره «۱۳» ماده واحد**

بررسی اعتبارات حوزه بهداشت و درمان

۱. **اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دستگاه‌های وابسته در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷**
بر اساس لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، اعتبارات ذیل ردیف‌های بودجه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مشتمل بر ستاد، دانشگاه‌های علوم پزشکی و دستگاه‌های وابسته است. همچنین اعتبارات حاصل از وجوه خالص هدفمند کردن یارانه‌ها و بند «ب» تبصره «۱۳» ماده واحد از محل منابع ماده (۱۰) قانون تنظیم و منابع ماده (۱۲) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور در تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نیز برای این دستگاه در نظر گرفته شده است که ردیف اصلی یا متفرقه برای هزینه‌کرد آنها دیده نشده است. بر همین اساس مجموع اعتبارات وزارت بهداشت بدون منابع حاصل از بند «ب» تبصره «۱۳» و قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، معادل ۷۲۷,۷۷۲ میلیارد ریال است که نسبت به سال گذشته ۸ درصد رشد داشته است. در صورت اضافه شدن منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها و بند «ب» تبصره «۱۳» مجموع اعتبارات وزارت بهداشت به ۷۶۷,۲۷۲ میلیارد ریال می‌رسد.

مجموع اعتبارات دستگاه‌های وابسته بدون سازمان بیمه سلامت ۱۴,۵۰۳ میلیارد ریال و اعتبارات

سازمان بیمه سلامت از محل منابع عمومی به میزان ۱۰۸,۰۰۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، میزان اعتبارات تملک و دارایی وزارت بهداشت، حدود ۱۳ درصد کاهش داشته است. هرچند این کاهش همراستا با کاهش میزان اعتبارات تملک و دارایی دولت است ولی می‌توان انتظار داشت پروژه‌های عمرانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که مجری آنها دانشگاه‌های علوم پزشکی هستند با چالش‌هایی در اجرا روبرو شوند.

نکته مهم درخصوص اعتبارات ذیل تبصره‌های مرتبط با وزارت بهداشت شامل منابع حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها و بند «ب» تبصره «۱۳»، این است که برای منابع لحاظ شده ذیل این تبصره‌ها، ردیف هزینه‌ای در نظر گرفته نشده است و این امر میزان شفافیت بودجه‌ریزی را کاهش داده و مغایر با بند «ب» ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه است.

در جدول ۱ کاهش ۲۳ درصدی منابع حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها را مشاهده می‌کنیم. با توجه به اینکه طرح تحول سلامت با تکیه بر اعتبارات آن شروع شده است، سؤال این است که این کاهش می‌تواند ادامه طرح را با مخاطره روبرو کند یا خیر؟

اگر وضعیت اعتبارات حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها را بررسی کنیم متوجه ناپایداری منابع حاصل از آن خواهیم شد. در اولین سال اجرای طرح تحول سلامت، مقرر شد اعتبارات مورد نیاز آن از محل منابع حاصل از ۱۰ درصد هدفمند کردن یارانه‌ها تأمین شود ولی در عمل بجز سال ۱۳۹۳، به دلیل عدم تخصیص کامل منابع لحاظ شده در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۴ تاکنون، طی تفاهم‌نامه‌ای سازمان برنامه و بودجه به وزارت بهداشت این اجازه را داد تا از محل سایر فعالیت‌ها و برنامه‌های خود، منابع مورد نیاز طرح را تأمین کند. بنابراین به نظر می‌رسد، این میزان کاهش، تغییری در شرایط موجود برای اجرای طرح تحول سلامت ایجاد نکند، اما موضوع مهم این است که ادامه کسری و عدم تخصیص اعتبار از محل ۱۰ درصد هدفمند کردن یارانه‌ها و عدم عزم دولت برای تأمین پایدار منابع طرح تحول نظام سلامت، موجب می‌شود تا برنامه‌های اصلی وزارت بهداشت که جزو تکالیف قانونی آن هستند اجرا نشوند یا به‌طور ناکامل اجرا شوند. مهمترین این برنامه‌ها، نظام ارجاع و پزشک خانواده است که از سال ۱۳۹۳ بخشی از اعتبارات آن برای اجرای بسته‌های درمانی طرح تحول سلامت هزینه می‌شود و این برخلاف اصول اولیه اصلاحات نظام سلامت است که لازم است از پیشگیری و بهداشت شروع شود. لذا به منظور جلوگیری از آسیب‌رسیدن به برنامه‌های وزارت بهداشت، ضمن اینکه لازم است تخصیص کامل اعتبارات آن از محل تعیین شده توسط دولت صورت گیرد، ضرورت دارد، وزارت بهداشت مدیریت هزینه‌ها را به‌عنوان یکی از الزامات ادامه طرح تحول سلامت در دستور کار خود قرار دهد.

شایان ذکر است همانطور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، رشد اعتبارات وزارت بهداشت از محل منابع عمومی ۱۰ درصد و رشد منابع حاصل از درآمدهای اختصاصی آن ۶ درصد بوده است و به نظر می‌رسد سازمان برنامه و بودجه در مسیر پایداری منابع گام مثبتی برداشته است.

جدول ۱. مقایسه اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - قانون بودجه سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

(میلیارد ریال)

جمع کل			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			اختصاصی			هزینه‌ای			عنوان
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	
۱۰	۴۶۴۹۳۶	۴۲۳۰۷۷	-۳۹	۳۳۸۵	۵۵۸۹	۷	۲۸۷۳۹۷	۲۶۸۱۱۸	۱۷	۱۷۴۱۵۵	۱۴۹۳۷۰	دانشگاه‌های علوم پزشکی
۰	۱۴۰۲۳۲	۱۳۹۷۸۳	-۲	۱۵۳۸۱	۱۵۷۶۴	-۱	۳۹۹۷۰	۴۰۲۰۰	۱	۸۴۸۸۱	۸۳۸۱۹	ستاد وزارت بهداشت
۸	۶۰۵۱۶۹	۵۶۲۸۶۰	-۱۲	۱۸۷۶۶	۲۱۳۵۳	۶	۳۲۷۳۶۷	۳۰۸۳۱۸	۱۱	۲۵۹۰۳۶	۲۳۳۱۸۹	جمع دانشگاه‌ها و ستاد
۷	۱۴۵۰۳	۱۳۵۱۷	-۳۶	۴۷۱	۷۳۷	۸	۴۶۴۱	۴۲۹۰	۱۱	۹۳۹۱	۸۴۸۹	دستگاه‌های وابسته بدون سازمان بیمه سلامت
۸	۶۱۹۶۷۲	۵۷۶۳۷۶	-۱۳	۱۹۲۳۷	۲۲۰۹۰	۶	۳۳۲۰۰۸	۳۱۲۶۰۸	۱۱	۲۶۸۴۲۷	۲۴۱۶۷۸	جمع کل بدون سازمان بیمه سلامت
۸	۱۰۸۱۰۰	۱۰۰۰۰۰		۰	۰		۰	۰	۸	۱۰۸۱۰۰	۱۰۰۰۰۰	سازمان بیمه سلامت
۸	۷۲۷۷۷۲	۶۷۶۳۷۶	-۱۳	۱۹۲۳۷	۲۲۰۹۰	۶	۳۳۲۰۰۸	۳۱۲۶۰۸	۱۰	۳۷۶۵۲۷	۳۴۱۶۷۸	جمع کل با سازمان بیمه سلامت
-۲۳	۳۷۰۰۰	۴۸۰۰۰		۰	۰		۰	۰	-۲۳	۳۷۰۰۰	۴۸۰۰۰	هدفمندی (تبصره «۱۴»)
۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰		۰	۰		۰	۰	بند «ب» تبصره «۱۳»
۶	۷۶۷۲۷۲	۷۲۶۸۷۶	-۱۲	۲۱۷۳۷	۲۴۵۹۰	۶	۳۳۲۰۰۸	۳۱۲۶۰۸	۶	۴۱۳۵۲۷	۳۸۹۶۷۸	جمع کل با تبصره‌ها

جدول ۲. مقایسه میزان اعتبارات منابع حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها طی سال‌های اجرای قانون

(میلیارد ریال)

۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	اعتبارات هدفمندی
۱۸,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	قانون
۱۸,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	۴۸,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	تخصیص
۱۸,۰۰۰	۳۴,۱۰۰	۸۰۰۰	* ۸۶۵۰	تاکنون پرداختی صورت نگرفته است	عملکرد

* تفاهم‌نامه برای تخصیص ۴ هزار میلیارد تومان از محل این اعتبارات در سال ۱۳۹۵ تنظیم شده ولی ۸۶۵ میلیارد تومان از محل آن تفاهم‌نامه در سال ۱۳۹۶ پرداخت شده است.

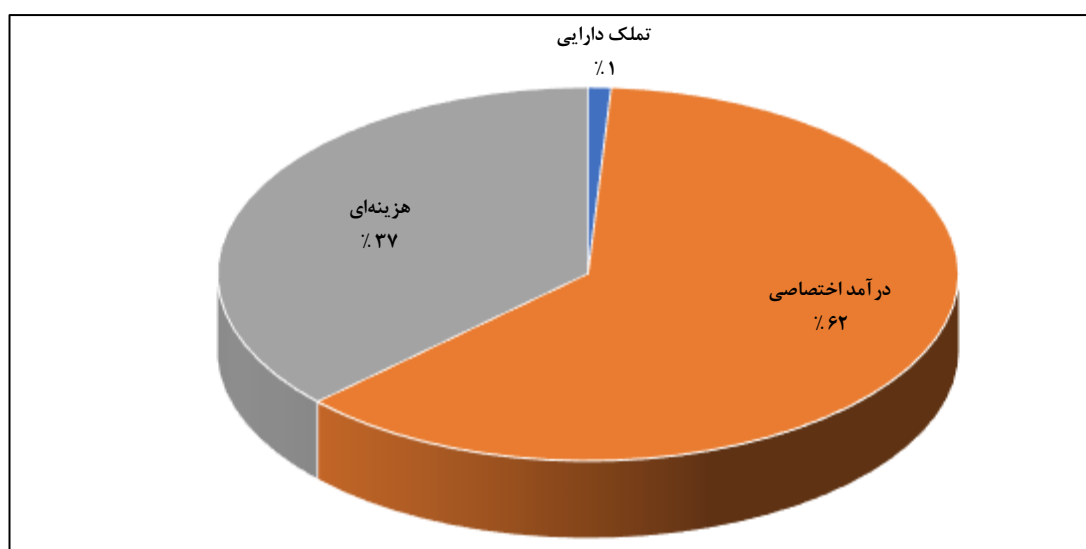
منبع: گزارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - کمیسیون بهداشت مجلس - آذر ۱۳۹۶.

۲. اعتبارات دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

براساس جدول ۳، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، اعتبارات دانشگاه‌ها در کل ۴۶۴,۹۳۶ میلیارد ریال است. درآمد اختصاصی با اعتبار ۲۸۷,۳۹۷ میلیارد ریال، حدود ۶۲ درصد از کل اعتبارات دانشگاه‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۱۷۴,۱۵۵ میلیارد ریال، ۳۷ درصد و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیز به میزان ۳,۳۸۵ میلیارد ریال، ۱ درصد از مجموع اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی را شامل می‌شوند (جدول ۳، نمودار ۱).

ترکیب اعتبارات دانشگاه‌ها حاکی از آن است که در حدود ۶۲ درصد از اعتبارات دانشگاه‌ها مشروط به کسب درآمد توسط بیمارستان‌ها در قالب درآمدهای اختصاصی خواهد بود که با توجه به بدهی بیمه‌ها در سال جاری و پیش‌بینی افزایش آن در سال آینده، حصول اعتبارات در نظر گرفته شده، احتمالاً دانشگاه‌ها را با چالش روبرو کند.

نمودار ۱. توزیع اعتبارات دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی براساس لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

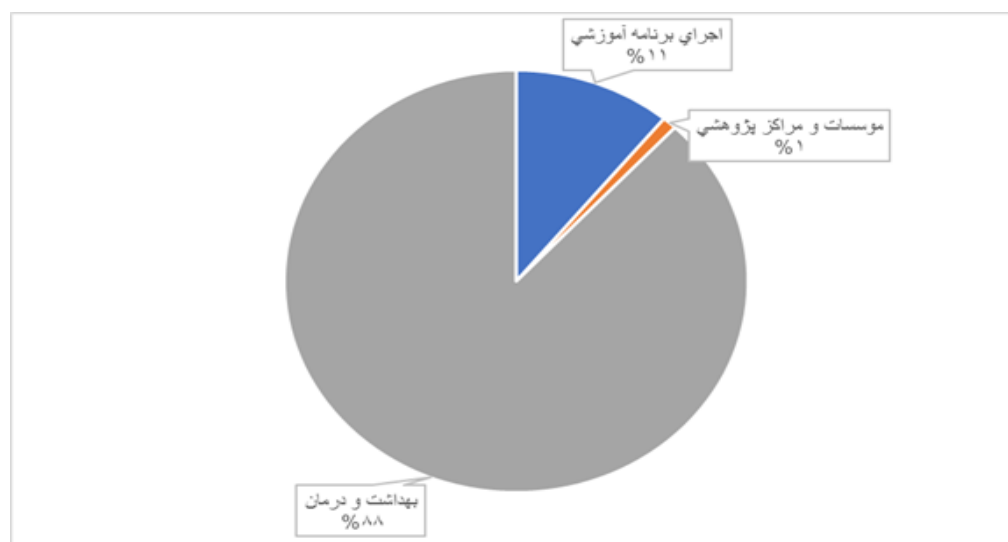
نکته دیگر که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، رشد ۱۸ درصدی اعتبارات بخش بهداشت و درمان دانشگاه‌ها از محل منابع عمومی است که این رشد برای آموزش ۱۳ درصد صورت گرفته است. با توجه به اینکه بخش آموزش وزارت بهداشت از سال ۱۳۹۴ برنامه‌های خوبی در راستای تحول حوزه آموزش علوم پزشکی آغاز کرده است و در بررسی صورت گرفته توسط مرکز پژوهش‌ها مشخص شد که برخی برنامه‌ها به دلیل کسری اعتبار، طبق جدول زمان‌بندی شده، پیش نمی‌رود. لذا در صورت عدم تأمین منابع مورد نیاز برنامه تحول آموزش علوم پزشکی، انتظار می‌رود اجرای بسته‌های آن در سال آتی با کمبود اعتبار روبرو شده، از هدف تعیین شده فاصله بگیرد. بنابراین لازم است اعتبارات مورد نیاز بسته‌های تحول آموزش علوم پزشکی در لایحه بودجه مدنظر قرار گیرد.

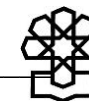
براساس جدول ۳، اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها ۳۹ درصد کاهش یافته است و به‌نظر می‌رسد سیاست دولت در جهت کاهش پروژه‌های عمرانی در راستای جبران کسری منابع ادامه دارد و پیش‌بینی می‌شود این کاهش، پروژه‌های عمرانی در دست اجرای دانشگاه‌ها را با چالش روبرو کند.

براساس آنچه در نمودار ۲ ملاحظه می‌شود، ۸۸ درصد اعتبارات دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی برای بهداشت و درمان، ۱۱ درصد برای اجرای برنامه‌های آموزشی و ۱ درصد برای مؤسسات و مراکز پژوهشی در نظر گرفته شده است و این ترکیب سهمی، نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ ثابت مانده است.

نمودار ۲. توزیع اعتبارات دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی براساس وظایف

محواله در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

جدول ۳. مقایسه اعتبارات دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی - قانون بودجه سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

(میلیارد ریال)

عنوان	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			اختصاصی			جمع کل							
	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷		قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷		قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷		قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷						
		عمومی	متفرقه		جمع هزینه‌ای	تملك		جمع اختصاصی	جمع تملك		متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱					
مراکز تحقیقاتی	۱,۶۴۴	۱,۸۹۴	۰	۱,۸۹۴	۰	۱,۴۶	۲۰۷	۱۹-	۴۷۱	۱۳	۴۵۸	۵۸۰	۱۵	۱,۸۹۴	۰	۱,۸۹۴	۱,۶۴۴
آموزش	۳۷,۷۸۲	۴۲,۷۵۳	۰	۴۲,۷۵۳	۰	۱,۳۵۴	۲,۶۸۰	۹	۷,۷۶۸	۵۰۵	۷,۲۶۳	۷,۱۰۲	۱۳	۴۲,۷۵۳	۰	۴۲,۷۵۳	۳۷,۷۸۲
بهداشت درمان	۱۰۹,۹۴۴	۱۲۹,۵۰۸	۰	۱۲۹,۵۰۸	۰	۱,۸۸۵	۲,۷۰۲	۷	۲۷۹,۱۵۸	۱	۲۷۹,۱۵۷	۲۶۰,۴۳۶	۱۸	۱۲۹,۵۰۸	۰	۱۲۹,۵۰۸	۱۰۹,۹۴۴
جمع کل دانشگاه‌ها	۱۴۹,۳۷۰	۱۷۴,۱۵۵	۰	۱۷۴,۱۵۵	۰	۳,۳۸۵	۵,۵۸۹	۷	۲۸۷,۳۹۷	۵۱۹	۲۸۶,۸۷۸	۲۶۸,۱۱۸	۱۷	۱۷۴,۱۵۵	۰	۱۷۴,۱۵۵	۱۴۹,۳۷۰

۳. اعتبارات ردیف‌های ستادی وزارت بهداشت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

بخشی از اعتباراتی که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پیش‌بینی شده است، در قالب ردیف‌های مستقل در اختیار حوزه ستادی وزارت متبوع قرار گرفته است. در مجموع میزان این اعتبارات ۱۴۰,۲۳۳ میلیارد ریال است و نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ تقریباً ثابت مانده است.

براساس جدول ۴ در برنامه‌های ذیل ستاد، تغییراتی به شرح زیر رخ داده است:

ردیف پیشگیری از بیماری‌های دهان و دندان کودکان زیر ۱۲ سال در برنامه ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی درمانی، ادغام شده است و ردیف کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان نیز ذیل ردیف درمان بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج ادغام شده است. رشدهای ۱ و ۵ درصدی هریک از ردیف‌های فوق به همین ادغام اعتبارات مربوط است.

برنامه‌های تحقق قطب‌های کشور، کمک به هزینه سرانه بیمارستان‌های آموزشی و تربیت نیروهای متخصص در ذیل فعالیت‌های آموزشی و دانشجویی جمع شده و موجب رشد ۷۶ درصدی ردیف فوق گردیده است. همچنین اعتبارات ذیل ردیف مطالعه هم‌گروهی در ردیف امور فناوری ادغام شده است. اعتبار ذیل ردیف فعالیت‌های فرهنگی دانشگاه‌های علوم پزشکی نیز حذف شده است.

اعتبارات ذیل ردیف ۱۱-۱۲۹۰۰ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ مربوط به اجرای برنامه پزشک خانواده، حدود ۱۰۰۰ میلیارد تومان برآورد شده است که به دلیل عدم وجود عملکرد برنامه از سال ۱۳۹۶ اعتبار این ردیف با ۵۰ درصد کاهش روبرو شده است. براساس استانداردهای نسخه ۰۴ معاونت بهداشت برای ارائه خدمات نوین سلامت، اعتبار مورد نیاز برای پوشش کامل جمعیت در شهر و حاشیه شهر، به میزان ۲۶,۰۰۰ میلیارد ریال برآورد شده است، در صورتی که اعتبار در نظر گرفته شده حدود ۱۶,۰۰۰ میلیارد ریال با این عدد فاصله دارد. البته باید در نظر داشته باشیم، فعالیتی که در حال حاضر از محل برنامه پزشک خانواده اعتبار دریافت می‌کند برنامه تأمین و ارتقای مراقبت‌های اولیه در قالب گسترش و تقویت شبکه بهداشت و درمان در شهرها و حاشیه شهرهاست که جزو برنامه‌های طرح تحول سلامت در حوزه بهداشت است و عملاً پزشک خانواده و نظام ارجاع محسوب نمی‌شود و لازم است وزارت بهداشت مدل صحیح نظام ارجاع و پزشک خانواده را اجرا نماید.

ادامه جدول ۴. مقایسه اعتبارات ردیف‌های ستادی وزارت بهداشت - قانون بودجه سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

(میلیارد ریال)

جمع کل		تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			اختصاصی			هزینه‌ای			عنوان	
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷		قانون سال ۱۳۹۶
۰	۶۰۰۰	۶۰۰۰		۰	۰		۰	۰	۰	۶۰۰۰	۶۰۰۰	کمک به اجرای سیاست‌های جمعیتی کشور
۰	۱۶۰۰۰	۱۶۰۰۰		۰	۰		۰	۰	۰	۱۶۰۰۰	۱۶۰۰۰	کاهش نرخ داروهای ساخته شده، مواد اولیه دارو، واکسن، شیر خشک، کیت و کیسه خون و مواد مصرفی پزشکی
-۴۸	۲	۴	-۴۸	۲	۴		۰	۰		۰	۰	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - فعالیت‌های ورزشی دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی
۷۶	۱۶۲۳	۹۳۰		۴	۰		۰	۰	۷۵	۱۶۲۹	۹۳۰	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - فعالیت‌های آموزشی و دانشجویی
-۱۰۰	۰	۱۳		۰	۶		۰	۰	-۱۰۰	۰	۷	وزارت بهداشت-تحقق قطب‌های کشور
-۱۰۰	۰	۲۳۲		۰	۰		۰	۰	-۱۰۰	۰	۲۳۲	کمک به هزینه سرانه بیمارستان‌های آموزشی
-۱۰۰	۰	۲۱۱		۰	۰		۰	۰	-۱۰۰	۰	۲۱۱	کمک به تربیت، تأمین و پایداری نیروی انسانی متخصص موردنیاز
-۱۰۰	۰	۵۰		۰	۰		۰	۰	-۱۰۰	۰	۵۰	وزارت بهداشت- فعالیت‌های فرهنگی دانشگاه‌های علوم پزشکی
۱۴	۱۳۱۰	۱۱۵۰		۱۳۰	۰		۰	۰	۳	۱۱۸۰	۱۱۵۰	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - امور فناوری و تحقیقات پزشکی
-۱۰۰	۰	۳۰		۰	۰		۰	۰	-۱۰۰	۰	۳۰	مطالعه همگروه ملی
۰	۶۶	۶۶		۰	۰		۰	۰	۰	۶۶	۶۶	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طب سنتی
۰	۱۰	۱۰		۰	۰		۰	۰	۰	۱۰	۱۰	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت
۰	۳۰۰	۳۰۰		۰	۰		۰	۰	۰	۳۰۰	۳۰۰	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی
۰	۱۴۰۲۳۳	۱۳۹۷۸۳	-۲	۱۵۳۸۱	۱۵۷۶۴	-۱	۳۹۹۷۰	۴۰۲۰۰	۱	۸۴۸۸۱	۸۳۸۱۹	جمع کل ستاد

۴. اعتبارات دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در لایحه بودجه

سال ۱۳۹۷

از مجموع اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قسمتی از اعتبارات به دستگاه‌های وابسته به شرح مندرج در جدول ۵ تخصیص داده می‌شود که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ دو دستگاه تحت عناوین سازمان بیمه سلامت و سازمان اورژانس به آنها اضافه شده است. مجموع اعتبارات این دستگاه‌ها بدون سازمان بیمه سلامت ۷ درصد رشد و اعتبارات از محل منابع عمومی ۱۱ درصد رشد یافته است.

اعتبارات در نظر گرفته شده برای سازمان بیمه سلامت که براساس بند «الف» ماده (۷۲) قانون برنامه ششم توسعه، از وزارت رفاه منتزع و در ردیف دستگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت قرار گرفته است، حدود ۱۰۸,۰۰۰ میلیارد ریال است و این درحالی است که این سازمان با زیان انباشته حدود ۴۵,۰۰۰ میلیارد ریالی از سال ۱۳۹۵ وارد سال ۱۳۹۶ شده است و پیش‌بینی می‌شود در پایان سال ۱۳۹۶، میزان کسری آن حدود دو برابر شود.

لازم است در نظر داشته باشیم برآورد می‌شود اعتباری به میزان حداقل ۶۰ هزار میلیارد ریال از محل ۱ درصد مالیات بر ارزش افزوده، حق بیمه صندوق کارکنان بیمه سلامت، سایر اقشار و هدفمندی یارانه‌ها به اعتبارات این سازمان اضافه خواهد شد و مجموع درآمد سازمان در سال ۱۳۹۷ را به حدود ۱۷۰ هزار میلیارد ریال خواهد رساند. اگر سازمان به تکالیف مندرج در قانون برنامه ششم از قبیل ارائه خدمت در قالب سطح‌بندی خدمات و نظام ارجاع، رفع همپوشانی‌های بیمه‌ای، خرید راهبردی و... عمل نماید و مدیریت هزینه‌ای را از طریق نظام بیمه‌ای کارآمد در دستور کار خود قرار دهد، این میزان اعتبار می‌تواند برای سال ۱۳۹۷ کافی باشد. شایان ذکر است برای زیان‌های انباشته سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ که به سال ۱۳۹۷ انتقال خواهد یافت، در بند «ه» تبصره «۵» لایحه، مبلغ ۹۵,۰۰۰ میلیارد ریال برای تأدیه بدهی‌های سازمان‌های بیمه پایه لحاظ شده است و می‌تواند برای جبران مجموع کسری‌های سازمان بیمه سلامت و بیمه درمانی نیروهای مسلح کافی باشد.

در مجموع می‌توان گفت، با توجه به تکالیف مندرج در ماده (۷۰) قانون برنامه ششم از قبیل پوشش همگانی بیمه سلامت، پوشش بیمه سلامت برای افراد خارجی مقیم در کشور و عدم لحاظ شدن سرانه واقعی برای بیمه‌شدگان مشمول بیمه رایگان در قانون برنامه ششم توسعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، پیش‌بینی مرکز این است که در صورت عدم اجرای مفاد قانون برنامه ششم در راستای خرید راهبردی خدمات، نظام ارجاع و سطح‌بندی خدمات، تدوین و ابلاغ راهنماهای بالینی، اصلاح نظام پرداخت که همگی در راستای مدیریت هزینه و تقاضا می‌باشند و ادامه مسیر کنونی در ارائه خدمات، اعتبار در نظر گرفته شده در لایحه ۱۳۹۷، برای سازمان کافی نباشد و با کسری و زیان انباشته بیشتری در آخر سال

۱۳۹۷ روبرو شود.

در جدول ۵ مشاهده می‌شود که اعتبارات بنیاد بیماری‌های خاص نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ تغییری نداشته و این درحالی است که سالیانه به تعداد این بیماران اضافه شده و همچنین برخی بیماری‌ها ذیل بیماری‌های خاص بازتعریف می‌شوند. بنابراین پیش‌بینی می‌شود در صورت عدم مدیریت صحیح منابع موجود، بنیاد مذکور با مشکل تأمین مالی مواجه شود. از آنجایی که از سایر ردیف‌ها از جمله منابع حاصل از ۱ درصد مالیات بر ارزش افزوده و هدفمند کردن یارانه‌ها نیز منابعی برای بیماران خاص در نظر گرفته می‌شود، برای مدیریت کارآمد منابع این حوزه بهتر است، اعتبارات در نظر گرفته شده برای بیماران خاص از سرجمع ردیف‌های فوق استخراج و ذیل یک ردیف تجمیع شود.

کاهش میزان رشد اعتبارات دانشگاه علوم پزشکی مجازی، مؤسسه ملی توسعه تحقیقات علوم پزشکی به علت کاهش درآمد اختصاصی آنهاست و این می‌تواند ناشی از در نظر گرفتن عملکرد پایین این ردیف در سال ۱۳۹۶ باشد.

جدول ۵. مقایسه اعتبارات ردیف‌های دستگاه‌های وابسته وزارت بهداشت - قانون بودجه سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

(میلیارد ریال)

عنوان	هزینه‌ای			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه ای			جمع کل	
	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد رشد	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد رشد	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد رشد	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - صندوق رفاه دانشجویان	۳۴۰	۴۰۳	۱۸	۳	۲	۵	۸۸۴	۸۴۰	۱۸	۱۱۸۳	۱۲۸۹
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - افزایش سرمایه صندوق رفاه دانشجویان	-۱۰۰	.	.	.	۲۰۰	.
هیئت امانه صرفه‌جویی ارزی در معالجه بیماران - کمک	۶۸۰	۶۰۰	-۱۲	۶۸۰	۶۰۰
سازمان اورژانس کشور	۱۵۰۰	۱۶۳۶	۹	۱۴۰	۱۴۵	۵۰	۱۵۰۰	۱۰۰۰	۹	۲۶۴۰	۳۲۸۱
سازمان اورژانس کشور - اورژانس استان تهران	۱۶۷۶	۲۲۳۶	۳۳	۱۰۰	۵۲	-۴۸	.	.	۳۳	۱۷۷۶	۲۲۸۸
بنیاد امور بیماری‌های خاص «هموفیلی، تالاسمی، دیلیزی، سرطانی و ام. اس. بیدرمولایزیس، بلوزا و سلیاک و بیماری‌های نادر از جمله اوتیسم و EB'(کمک)	۷۰۰	۷۰۰	۷۰۰	۷۰۰
مؤسسه ملی توسعه تحقیقات علوم پزشکی کشور*	۳۳۶	۳۷۴	۱۲	.	.	-۷۳	۸۰	۳۰۰	۱۲	۶۳۶	۴۵۴
دانشگاه علوم پزشکی مجازی	۱۲۰	۱۲۰	.	.	.	-۵۰	۱۰۰	۲۰۰	.	۳۲۰	۲۲۰
سازمان غذا و دارو	۳۰۰	۳۳۴	۱۱	۴۰	۲۰	۲۵	۱۵۰۰	۱۲۰۰	۱۱	۱۵۴۰	۱۸۵۴
سازمان غذا و دارو- مرکز تحقیقات حلال	۲۰	۲۳	۱۵	۶	۴	.	۱۵۰	۱۵۰	۱۵	۱۷۶	۱۷۷
سازمان انتقال خون ایران	۲۰۲۷	۲۱۰۳	۴	۱۶۲	۹۷	-۴۰	.	.	۴	۲۱۸۹	۲۲۰۰
مؤسسه آموزش و پژوهش طب انتقال خون	۸۸	۱۰۹	۲۴	۴	۵	۱۵۰	۳۰	۱۲	۲۴	۱۰۴	۱۴۴
انستیتو پاستور ایران	۷۰۲	۷۵۳	۷	۲۸۳	۱۴۷	-۴۸	۳۹۷	۳۸۸	۷	۱۳۷۴	۱۲۹۷
جمع دستگاه‌های وابسته بدون سازمان بیمه سلامت	۸۴۸۹	۹۳۹۱	۱۱	۷۳۷	۴۷۱	-۳۶	۴۶۴۱	۴۲۹۰	۱۱	۱۲۵۱۷	۱۴۵۰۳
سازمان بیمه سلامت	۱۰۸۱۰۰	۱۰۸۱۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۸۱۰۰
جمع کل دستگاه‌های وابسته	۱۰۸۴۸۹	۱۱۷۴۹۱	۸	۷۳۷	۴۷۱	-۳۶	۴۶۴۱	۴۲۹۰	۸	۱۱۳۵۱۷	۱۲۲۶۰۳

۵. اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال یافته به جدول ۷-۲ ذیل ردیف‌های متمرکز وزارت

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در راستای شفاف‌سازی بودجه‌ریزی، اعتبارات ذیل ردیف‌های متفرقه وزارت بهداشت در بودجه سال ۱۳۹۶، به ردیف‌های متمرکز منتقل شده است که در جدول ۶ گزارش می‌توان مشاهده کرد.

همان‌طور که در این جدول مشاهده می‌شود، منابع این ردیف‌ها بیشتر از محل مالیات و عوارض است.

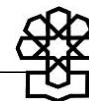
به‌دلیل اینکه اعتبارات ذیل این ردیف‌ها در سرجمع اعتبارات ردیف‌های متمرکز ستاد وزارت بهداشت و دستگاه‌های وابسته دیده شده است، در این بخش از ورود به جزئیات اعتبارات جدول ۶ اجتناب می‌شود و صرفاً به‌دلیل نمایش تصویر موارد انتقال یافته شده، ارائه می‌شود.

نکته مورد توجه در این جدول، تخطی میزان اعتبارات لحاظ شده ذیل هر یک از ردیف‌های مالیاتی از میزان تعیین شده در قوانین مرتبط است که در جدول ۷ این گزارش به تصویر کشیده شده است.

به‌عنوان مثال، اعتبارات درآمدی حاصل از ۱ درصد مالیات بر ارزش‌افزوده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به میزان ۵۹,۸۵۸ میلیارد ریال برآورد شده است ولی در ردیف‌های هزینه‌ای سهم وزارت بهداشت از محل ماده (۳۷) قانون الحاق «۲»، به میزان ۳۲,۳۴۳ میلیارد ریال در ردیف هزینه‌ای و ۱۴,۰۰۰ میلیارد ریال در ردیف تملک دارایی برای وزارت بهداشت و ۶,۰۰۰ میلیارد ریال برای وزارت راه و شهرسازی در نظر گرفته شده است و مابه‌التفاوت اعتبار ابلاغ نشده به دستگاه از این محل، به میزان ۷,۳۳۵ میلیارد ریال است.

از سویی، نکته مهم در منابع حاصل از مالیات بر ارزش‌افزوده این است که تقسیم منابع با تکالیف مندرج در ماده (۳۷) قانون الحاق «۲»، مغایرت دارد. به‌طوری که تکالیف مندرج ذیل این قانون از جمله؛ پیشگیری و پوشش کامل درمان افراد ساکن در روستاها و شهرهای دارای بیست هزار نفر جمعیت و پایین‌تر، جامعه عشایری، مصارف هیئت امنای ارزی و ارتقای سطح بیمه بیماران صعب‌العلاج، بیشتر ماهیت هزینه‌ای دارد و طبق قانون لازم است بخش اعظم منابع حاصله از آن در ردیف هزینه‌ای قرار گیرد ولی شاهد هستیم حدود ۴۳ درصد آن در قالب اعتبارات تملک و دارایی در اختیار وزارتخانه‌های بهداشت و راه و شهرسازی به‌منظور انجام پروژه‌های عمرانی قرار می‌گیرد.

لذا به‌منظور اجرای صحیح ماده (۳۷) قانون الحاق «۲» که ماهیت هزینه‌ای دارد، لازم است تمام اعتبارات حاصل از ۱ واحد درصد مالیات بر ارزش‌افزوده، ذیل ردیف هزینه‌ای سازمان بیمه سلامت قرار گیرد تا پس از انجام تکالیف بخش اول مندرج در قانون، در صورت اضافه بودن منابع، برای اهداف

عمرانی تخصیص یابد. البته با توجه به کسری‌های سازمان بیمه سلامت که بیشترین افراد تحت پوشش آن مشمول مفاد ماده (۳۷) قانون الحاق «۲» می‌شوند بعید است از منابع آن اعتبار اضافه‌ای ایجاد شود.

مابه‌التفاوت میزان اعتبار درآمدی دولت و هزینه‌ای سهم وزارت بهداشت در مورد مالیات بر مصرف سیگار، ۶,۵۵۵ میلیارد ریال، برای عوارض نوشابه و کالای آسیب‌رسان؛ ۱۹۴ میلیارد ریال و عوارض خودرو ۲,۰۵۸ میلیارد ریال است.

هر چند به‌نظر می‌رسد، دلیل روند نزولی اعتبارات ذیل این قوانین، عدم تحقق عملکرد اعتبارات در نظر گرفته شده در سال‌های گذشته باشد، ولی لازم است مفاد هر یک از قوانین مدنظر دولت قرار بگیرد.

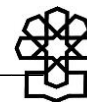
درخصوص موضوع مالیات و عوارض بر سیگار، باید در نظر داشت، افزایش میزان مالیات بر مصرف سیگار در کاهش مصرف آن اثر مستقیم دارد و یکی از توصیه‌های سازمان بهداشت جهانی در کنترل مصرف آن است. همچنین به‌دلیل اینکه سیگار یکی از عوامل خطر مهم بیماری‌های مزمن به‌شمار می‌رود، کاهش مصرف آن موجب کاهش هزینه‌های سلامتی بیماری‌های مرتبط با مصرف آن خواهد شد. لذا مالیات بر مصرف سیگار ضمن تأمین بخشی از منابع مورد نیاز نظام سلامت، در تأمین سلامت جامعه هم نقش مهمی دارد. بنابراین صرفاً عدم عملکرد مناسب در سال‌های گذشته توجیه مناسبی برای کاهش اعتبارات آن و عدم اجرای ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه نیست و لازم است موانع قانونی و سوءمدیریت برای جذب منابع ذیل این قانون، شناسایی و مرتفع گردد.

جدول ۶. جدول اعتبارات ردیف‌های متفرقه انتقال یافته به جدول ۷-۲ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

(میلیارد ریال)

عنوان	هزینه‌ای		تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل (هزینه‌ای و تملك)	
	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد رشد	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد رشد	درصد رشد
وزارت بهداشت حقوق و عوارض گمرکی (جمعی و خرجی) شامل واردات هیئت امنای ارزی و جمعیت خیرین اسلامی	۲۴۰	۱۸۹	-۲۱	۰	۰	۰	-۲۱
پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی -۵۰٪ سهم وزارت بهداشت و ۵۰٪ سهم وزارت جوانان	۹۰	۷۹	-۱۲	۶۲	۸۰	-۲۲	-۱۷
اعتبارات موضوع افزایش قیمت نوشابه‌های گازدار رژیمی تولید داخل و وارداتی (۵۰٪ سهم وزارت بهداشت جهت پیشگیری و درمان بیماران دیابتی، قلبی و عروقی و ۳۰٪ سهم وزارت ورزش و جوانان برای توسعه ورزش همگانی و روستایی و ۲۰ درصد سهم سازمان دامپزشکی برای مقابله با بیماری‌های مشترک انسان و دام)	۶۳	۵۶	-۱۰	۰	۰	۰	-۱۰
اعتبارات موضوع ماده (۷۲) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۵۰٪ سهم وزارت بهداشت، ۳۰٪ سهم وزارت ورزش و جوانان و ۲۰٪ وزارت آموزش و پرورش	۹۲۰	۸۷۵	-۵	۰	۰	۰	-۵
اعتبارات موضوع ماده (۳۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) (از اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ۷۰ درصد سهم تجهیزات و طرح‌های نیمه‌تمام بیمارستان‌های در حال ساخت وزارت بهداشت و ۳۰ درصد سهم طرح‌های وزارت راه و شهرسازی و طرح‌های بیمارستانی مندرج در جداول (۱۹) و (۲۰) این قانون	۳۱۷۸۶	۳۲۳۴۳	۲	۱۴۰۰۰	۱۴۰۰۰	۰	۱
اعتبارات موضوع اخذ ۵ درصد از واردات خودروهای وارداتی جهت خرید آمبولانس	۰	۰	۰	۹۴۲	۱۰۲۰	-۸	-۸
کمک به کاشت حلزون گوش افراد بی بضاعت	۴۸۰	۴۰۰	-۱۷	۰	۰	۰	-۱۷
موضوع حق بیمه شخص ثالث شرکت‌های بیمه‌ای بابت هزینه در امور منجر به کاهش تصادفات (۶۳٪ نیروی انتظامی، ۲۷٪ سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی -۵۰٪ سهم وزارت بهداشت و ۵۰٪ سهم وزارت جوانان و ۱۰٪ اورژانس)	۰	۱۳۶	۰	۸۷	۰	۰	۲۲۳
خرید راهبردی خدمات	۴۰۰	۰	-۱۰۰	۰	۰	۰	-۱۰۰
سازمان انتقال خون ایران و پایگاه‌های انتقال خون استانی	۹۰۰	۸۱۰	-۱۰	۰	۰	۰	-۱۰
تقویت و توسعه فعالیت‌های پژوهشی و به‌روزرسانی منابع و تجهیزات پژوهشی	۰	۰	۰	۱۳۰	۰	۰	۱۳۰
جمع کل متفرقه‌ها	۳۴۸۷۹	۳۴۸۸۸	۰	۱۵۲۲۱	۱۵۱۰۰	۱	۰

جدول ۷. میزان اعتبارات لحاظ شده ذیل هریک از ردیف‌های مالیاتی در راستای

تکالیف دستگاه‌ها در حوزه سلامت (میلیارد ریال)

عنوان	درآمد مندرج در پیوست (۲) لایحه سال ۱۳۹۷	سهم وزارت بهداشت براساس قونین مرتبط	سهم وزارت بهداشت براساس لایحه سال ۱۳۹۷	مابه التفاوت ابلاغ نشده
درآمد حاصل از یک درصد نرخ مالیات بر ارزش افزوده (۰,۲۷ درصد سهم آموزش و پرورش - ۰,۰۳ درصد سهم شهرداری)	۵۹,۸۵۸	۵۹,۶۷۸	۵۲,۳۴۳	۷,۳۳۵
مالیات بر مصرف سیگار (۵۰ درصد سهم وزارت)	۱۴,۸۶۰	۷,۴۳۰	۸۷۵	۶,۵۵۵
عوارض نوشابه (۵۰ درصد سهم وزارت)	۵۰۰	۲۵۰	۵۶	۱۹۴
عوارض خودرو	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	۹۴۲	۲,۰۵۸
عوارض کالاهای آسیب‌رسان	۳۰۰	۳۰۰	۲۰۰	۱۰۰
جمع	۷۸,۵۱۸	۷۰,۶۵۸	۵۴,۴۱۶	۱۶,۲۴۲

۶. اعتبارات برنامه‌های امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

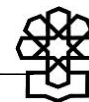
براساس جدول ۸، اعتبارات امور سلامت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ معادل ۵۶۹,۷۲۸ میلیارد ریال است که مشتمل بر اعتبارات فصل بهداشت (معادل ۱۲۸,۳۴۴ میلیارد ریال)، اعتبارات فصل درمان (معادل ۴۳۴,۷۰۶ میلیارد ریال) و اعتبارات فصل تحقیق و توسعه (معادل ۶,۶۷۷ میلیارد ریال) است. از کل اعتبارات امور سلامت، اعتبارات فصل بهداشت حدود ۲۲/۵ درصد، فصل درمان حدود ۷۶/۲ درصد و فصل تحقیق و توسعه حدود ۱/۳ درصد را به خود اختصاص داده است. برنامه ارتقای سلامت و کاهش آلاینده‌های محصولات در راستای اجرای بند «ت» تبصره «۲» ماده (۷۲) قانون برنامه ششم توسعه، ذیل فصل بهداشت اضافه شده است.

برنامه ارتقای مشارکت اجتماعی و مردمی در حوزه سلامت ذیل فصل درمان ایجاد شده است ولی اعتباری برای آن در نظر گرفته نشده است. ایجاد این برنامه با توجه به تشکیل معاونت اجتماعی و مجمع ملی سلامت در راستای جلب مشارکت مردم در سیاستگذاری حوزه سلامت و همچنین مشارکت آنها برای ارتقای سطح سلامت جامعه مثبت ارزیابی می‌شود ولی به دلیل ماهیت پیشگیرانه آن لازم است به ذیل فصل بهداشت انتقال یابد.

(میلیارد ریال)

جدول ۸. اعتبارات امور سلامت لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و رشد آن نسبت به امور سلامت قانون بودجه سال ۱۳۹۶

جمع کل			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			اختصاصی			هزینه‌ای			عنوان
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	
۸	۱۲۸۳۴۴	۱۱۸۴۳۶	-۳۴	۷۲	۱۱۰	۹	۴۰۷۸۱	۳۷۵۴۴	۸	۸۷۴۹۱	۸۰۷۸۱	فصل بهداشت
۱۶	۱۱۷۱	۱۰۱۳		۰	۰	۲۷	۶۷۷	۵۳۴	۳	۴۹۳	۴۷۹	برنامه اجرای امنیت غذا و تغذیه
۶	۶۷۵۴۳	۶۳۴۹۴		۰	۰	۹	۳۰۷۳۶	۲۸۱۰۶	۴	۳۶۸۰۷	۳۵۳۸۸	برنامه ارائه خدمات بهداشتی روستایی
۱۱	۵۰۱۶۴	۴۴۹۹۸		۰	۰	۷	۸۷۰۸	۸۱۱۷	۱۲	۴۱۴۵۶	۳۶۸۸۱	برنامه ارائه خدمات بهداشتی شهری
	۵۳	۰		۰	۰		۱۰	۰		۴۳	۰	برنامه ارتقا سلامت و کاهش آلاینده‌های محصولات مهم کشاورزی
۲۲	۲۷۰۸	۲۲۲۱	-۳۴	۷۲	۱۱۰	-۱۸	۶۴۸	۷۸۷	۵۰	۱۹۸۸	۱۳۲۴	برنامه ارتقا شاخص‌های بهداشتی
۰	۶۰۰۰	۶۰۰۰		۰	۰		۰	۰		۶۰۰۰	۶۰۰۰	برنامه ارتقا شاخص‌های سلامت خانواده
-۳	۲۱۲	۲۱۷		۰	۰		۰	۰	-۳	۲۱۲	۲۱۷	برنامه بررسی کنترل و پایش بیماری‌های مشترک انسان و دام
۰	۹۹	۹۹		۰	۰		۰	۰		۹۹	۹۹	برنامه پیشگیری و کنترل بیماری‌های نوپدید و بازپدید
۰	۳۹۳	۳۹۳		۰	۰		۰	۰		۳۹۳	۳۹۳	برنامه مدیریت بیماری‌ها
۶	۴۳۴۷۰۶	۴۰۸۶۰۸	-۱۰	۲۴۲۴۴	۲۷۰۶۹	۵	۲۷۹۵۶۴	۲۶۵۰۵۷	۱۲	۱۳۰۸۹۸	۱۱۶۴۸۲	فصل درمان
۸	۳۴۱۱۴۰	۳۱۷۰۳۹	-۱۰	۲۴۱۴۸	۲۶۹۰۷	۷	۲۲۶۸۲۲	۲۱۲۸۱۹	۱۷	۹۰۱۷۰	۷۷۳۱۳	برنامه ارائه خدمات درمانی
۴	۱۵۱۵۰	۱۴۵۷۱		۰	۰	-۱۰۰	۰	۱۰۰۰	۱۲	۱۵۱۵۰	۱۳۵۷۱	برنامه ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی پیش بیمارستانی
	۰	۰		۰	۰		۰	۰		۰	۰	برنامه ارتقا مشارکت‌های اجتماعی و مردمی در حوزه سلامت
۲	۷۵۰۱۴	۷۳۲۵۶		۰	۰	۳	۵۲۷۴۱	۵۱۲۳۸	۱	۲۲۲۷۳	۲۲۰۱۸	برنامه تأمین دارو در خدمت درمانی
۱	۲۱۹۳	۲۱۸۲	-۴۰	۹۷	۱۶۲		۰	۰	۴	۲۰۹۶	۲۰۲۰	برنامه ارتقا سلامت خون و فرآورده‌های خونی
۰	۶۶	۶۶		۰	۰		۰	۰		۶۶	۶۶	برنامه توسعه طب سنتی
-۶۴	۱۵۰	۴۱۲		۰	۰		۰	۰	-۶۴	۱۵۰	۴۱۲	برنامه درمان مصدومین، اورژانس (غیرترافیکی)
-۲۳	۲۹۴	۳۸۳		۰	۰		۰	۰	-۲۳	۲۹۴	۳۸۳	برنامه مدیریت بحران در حوادث غیرمترقبه
۰	۷۰۰	۷۰۰		۰	۰		۰	۰		۷۰۰	۷۰۰	برنامه کمک به بیماران خاص، هموفیلی، تالاسمی، دیالیزی، سرطانی ام. اس
۱	۶۶۷۷	۶۶۱۱		۱۳۰	۰	-۱۴	۲۲۸۴	۲۶۶۹	۸	۴۲۶۴	۳۹۴۲	فصل تحقیق و توسعه
۶	۴۳۲۲	۴۰۷۳		۱۳۰	۰	-۱۸	۶۳۴	۷۶۹	۸	۳۵۵۸	۳۳۰۴	برنامه توسعه تحقیقات علوم پزشکی
-۷	۲۳۵۶	۲۵۳۸		۰	۰	-۱۳	۱۶۵۰	۱۹۰۰	۱۱	۷۰۶	۶۳۸	برنامه تولید فرآورده‌های بیولوژیک
۷	۵۶۹۷۲۸	۵۳۳۶۵۵	-۱۰	۲۴۴۴۷	۲۷۱۷۹	۶	۳۲۲۶۲۸	۳۰۵۲۷۱	۱۱	۲۲۲۶۵۲	۲۰۱۲۰۵	جمع کل امور سلامت

بررسی انطباق قانون برنامه ششم توسعه و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

- براساس جزء «۵» بند «ب» ماده (۷۰) قانون برنامه، پوشش بیمه‌ای افراد خارجی مقیم کشور الزامی است و دولت باید براساس آیین‌نامه نحوه و میزان حق بیمه را مشخص نماید. در هیچ یک از جداول لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ منابعی برای آن پیش‌بینی نشده است.
- هرچند در بند «الف» تبصره «۱۷» ماده واحده به چگونگی برخورداری از پوشش بیمه پایه پرداخته شده است ولی به‌کارگیری قید **حتی‌الامکان** از طریق نظام ارجاع مغایر با متن قانون برنامه ششم است.
- توسعه و اجرای پزشک خانواده و راه‌اندازی نظام ارجاع از تکالیف قانون برنامه بوده و نیازمند توجه جدی دولت است. لذا اگر باور و اعتقاد بر این است که در سال ۱۳۹۷ نظام ارجاع شریان حیاتی ارائه خدمت در نظام سلامت کشور محسوب خواهد شد، لازم است منابع لازم آن به‌طور صحیح پیش‌بینی شود که این مهم در لایحه تحقق نیافته است.
- قرار گرفتن حدود ۴۳ درصد از اعتبارات حاصل از ۱ درصد مالیات بر ارزش‌افزوده در ردیف تملک و دارایی وزارت بهداشت و راه و شهرسازی، خلاف مفاد ماده (۳۷) قانون الحاق «۲» است.
- براساس بند «ذ» ماده (۷۴)، لازم است وزارت نفت در مناطق نفت‌خیز و گازخیز و شرکت‌های معدنی بزرگ دولتی در مناطق معدنی محل استقرار خود و در راستای مسئولیت اجتماعی خود برای جبران پیامدهای تهدیدکننده سلامت در آن مناطق، نسبت به تکمیل، تجهیز، ارتقای خدمات مراکز بهداشتی و درمانی خود اقدام نمایند که در تبصره‌های لایحه دیده نشده است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

در بررسی بودجه بخش بهداشت و درمان، تکالیف مندرج در قوانین دائمی از جمله قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، سیاست‌های کلی سلامت و قانون برنامه ششم توسعه مورد نظر قرار گرفت. در این راستا اهم تکالیف مقرر در حوزه بهداشت و درمان برای دولت به شرح زیر مد نظر قرار گرفت: اولویت پیشگیری بر درمان، شفاف‌سازی قانونمند درآمدها، هزینه‌ها و فعالیت‌ها، پوشش بیمه سلامت برای تمامی آحاد جمعیت کشور، استقرار سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان و سامانه‌های اطلاعاتی مراکز سلامت، ارتقا برنامه واکسیناسیون در حد کشورهای توسعه‌یافته و استقرار نظام ارجاع و پزشک خانواده.

در بخش ساختار لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ برای انجام تکالیف قانون برنامه ششم توسعه در سال دوم اجرای آن،

توسط دولتی که خود تدوین‌گر آن بوده ارائه شده است. بنابراین انتظار بر این بود که سازمان برنامه و بودجه قبل از ارائه لایحه بودجه، ابتدا برنامه عملیاتی دستگاه‌ها را طی سال‌های اجرای قانون برنامه ششم توسعه ارائه می‌داد و بودجه دستگاه‌ها براساس اهداف تعیین شده در هر سال، ارائه می‌شد. در این صورت امکان ارزیابی لایحه بودجه و میزان تناسب آن با تکالیف قانونی و برنامه‌های دستگاه‌ها برای مجلس فراهم می‌شد. بنابراین به‌رغم تلاش دولت برای عملیاتی کردن بودجه‌ریزی، به‌نظر می‌رسد هنوز نمی‌توان ادعا کرد لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کاملاً مبتنی بر اهداف و تکالیف قانونی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تنظیم شده باشد.

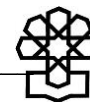
- اجازه واگذار شده به دستگاه‌های مشمول تبصره «۴۰» ماده‌واحد، مبنی بر اختیار به جابه‌جایی منابع در فصول برنامه‌ها، نگرانی از احتمال هزینه‌کرد منابع بهداشت در بخش درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی را ایجاد می‌کند.

درمورد میزان اعتبارات وزارت بهداشت، به‌طور خلاصه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- درمجموع در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ اعتبار وزارت بهداشت شامل ستاد، دانشگاه‌های علوم پزشکی و دستگاه‌های وابسته ۷۲۷,۷۷۲ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است که به تفکیک از محل منابع عمومی به میزان ۳۷۶,۵۲۷ میلیارد ریال، درآمدهای اختصاصی به میزان ۳۳۲,۰۰۸ میلیارد ریال و تملک و دارایی به میزان ۱۹,۲۳۷ میلیارد ریال است. شایان ذکر است مجموع اعتبارات وزارت بهداشت به انضمام منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها و تبصره «۱۳» ماده‌واحد به ۷۶۷,۲۷۲ میلیارد ریال می‌رسد.

- مجموع اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی ۴۶۴,۹۳۶ میلیارد ریال است. درآمد اختصاصی با اعتبار ۲۸۷,۳۹۷ میلیارد ریال، حدود ۶۲ درصد از کل اعتبارات دانشگاه‌ها را به‌خود اختصاص می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۱۷۴,۱۵۵ میلیارد ریال، ۳۷ درصد و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیز با ۳,۳۸۵ میلیارد ریال، ۱ درصد از مجموع اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی را شامل می‌شود.

- طرح تحول سلامت از سال ۱۳۹۳ به‌صورت عمده با تکیه بر منابع حاصل از هدفمند کردن یارانه‌ها شروع شده است اما تخصیص آن، طی سال‌های گذشته ناپایدار بوده است. باید در نظر داشت، کسری منابع حاصل از این محل، در سال‌های اخیر، با سرریز کردن اعتبارات سایر ردیف‌ها از جمله برنامه پزشک خانواده جبران شده است. با این توصیف، می‌توان پیش‌بینی کرد که کاهش ۲۳ درصدی منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، به‌دلیل احتمال جبران کسری از محل اعتبارات ردیف برنامه پزشک خانواده از یکسو و کمبود میزان اعتبارات در نظر گرفته شده برای پزشک خانواده ازسوی دیگر، اجرای نظام ارجاع را در سال آینده به‌شدت با چالش روبرو کند و این امر مغایر با بند «ث» تبصره «۲» ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه است.

- دو دستگاه تحت عناوین سازمان بیمه سلامت و سازمان اورژانس به دستگاه‌های وابسته وزارت بهداشت اضافه شده است. مجموع اعتبارات دستگاه‌های وابسته وزارت بهداشت ۸ درصد رشد یافته است.
- اعتبارات در نظر گرفته شده برای سازمان بیمه سلامت از منابع عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به میزان ۱۰۸,۰۰۰ هزار میلیارد ریال است. با توجه به زیان انباشته ۴۵,۰۰۰ میلیارد ریالی در سال ۱۳۹۵ و پیش‌بینی افزایش آن تا سقف ۸۵۰۰۰ میلیارد ریال در پایان سال جاری، ضرورت دارد این سازمان با اجرای تکالیف مندرج در قانون برنامه ششم از جمله؛ خرید راهبردی خدمات، نظام ارجاع و سطح‌بندی خدمات، اجرای راهنماهای بالینی، اصلاح نظام پرداخت و... که همگی در راستای مدیریت هزینه و تقاضا می‌باشند، از افزایش کسری‌های سازمان پیشگیری نماید.
- برنامه ارتقای مشارکت اجتماعی و مردمی در حوزه سلامت ذیل فصل درمان ایجاد شده است ولی اعتباری برای آن در نظر گرفته نشده است. ایجاد این برنامه با توجه به تشکیل معاونت اجتماعی و مجمع ملی سلامت در راستای جلب مشارکت مردم در حوزه سلامت و همچنین مشارکت آنها برای ارتقای سطح سلامت جامعه مثبت ارزیابی می‌شود ولی به دلیل ماهیت پیشگیرانه آن لازم است به ذیل فصل بهداشت انتقال یابد.
- سهم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از محل اعتبارات حاصل از وصول مالیات و عوارض اعم از موضوع ماده (۳۷) قانون الحاق «۲»، مبنی بر تخصیص ۱ واحد درصد از منابع حاصل از ارزش‌افزوده به حوزه سلامت، ماده (۷۳) قانون برنامه ششم موضوع مالیات بر انواع سیگار و عوارض خودرو، موضوع ماده (۴۸) قانون الحاق "۲" مبنی بر مالیات بر کالاهای آسیب‌رسان به میزان حدود ۱۶,۰۰۰ میلیارد ریال کمتر از میزان تعیین شده در قوانین فوق، لحاظ شده است.
- لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در بخش سلامت به دلیل عدم توجه کافی به نظام ارجاع و پزشک خانواده، بیشترین شکاف را با حرکت در مسیر سیاست‌های کلی سلامت و قانون برنامه ششم توسعه دارد.
- حدود ۴۳ درصد از اعتبارات حاصل از ۱ درصد مالیات بر ارزش‌افزوده برای اهداف عمرانی ذیل اعتبارات وزارتین بهداشت و راه و شهرسازی قرار گرفته است و از این منظر با مفاد ماده (۳۷) قانون الحاق «۲» مغایرت دارد.
- میزان اعتبار مندرج در بند «ه» تبصره «۵» جهت تأدیه بدهی‌های سازمان بیمه سلامت نامشخص است. همچنین ردیفی برای آن در نظر گرفته نشده است.
- برای تکلیف مندرج در بند «ز» تبصره «۷» مبنی بر متمرکز نمودن سهم درمان از مجموع مآخذ کسر حق بیمه موضوع مواد (۲۸ و ۲۹) قانون تأمین اجتماعی در حسابی نزد خزانه‌داری، ردیف مشخص نشده است.

با توجه به موارد یاد شده پیشنهاد می‌شود:

الف) به‌منظور رعایت عدالت در سلامت و پایداری منابع در سال ۱۳۹۷ ارائه بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده برای کلیه اقشار که براساس آزمون وسیع به‌صورت رایگان تحت پوشش بیمه پایه سلامت قرار می‌گیرند و صرفاً از طریق نظام ارجاع پزشک خانواده و در مراکز دانشگاهی خواهد بود. بهره‌مندی از سطح خدمات بالاتر، اعم از خدمات ارائه شده در مراکز غیردولتی و بیشتر از بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده فوق‌الذکر، مستلزم مشارکت مالی بیمه‌شدگان به میزان سرانه تعیین شده در ماده (۷۰) قانون برنامه ششم توسعه، در پرداخت حق سرانه بیمه خواهد بود.

ب) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با همکاری شورای هماهنگی انجمن‌های علمی تخصصی پزشکی و سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، راهنمای بالینی برای حداقل دویست مورد از پر هزینه‌ترین خدمات را تهیه و جهت اجرا ابلاغ نماید.

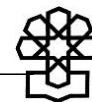
پیشنهاد می‌شود بندهای زیر به تبصره «۱۷» لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور الحاق شود:

ح) در راستای اجرای مفاد ماده (۳۷) قانون الحاق «۲» و به‌منظور پوشش کامل درمان افراد ساکن در روستاها و شهرهای دارای بیست هزار نفر جمعیت و پایین‌تر و جامعه عشایری و ارتقای سطح بیمه بیماران صعب‌العلاج و افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی خارج از روستاها و شهرهای بالای بیست هزار نفر در چارچوب نظام ارجاع، اعتبارات ذیل ردیف‌های ۱۶۰۱۰۰۲۰۱۳، ۱۶۰۱۰۰۳۰۱۵، ۱۶۰۲۰۰۱۰۴۶ و ۱۶۰۲۰۰۱۰۴۷ تجمیع و ذیل اعتبارات سازمان بیمه سلامت قرار می‌گیرد. سازمان بیمه سلامت موظف است این اعتبارات را در راستای دستیابی به اهداف مندرج در قانون، صرفاً از طریق نظام ارجاع و برنامه پزشک خانواده هزینه نماید.

ط) اعتبارات ذیل برنامه‌های مربوط به امور بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج از سرجمع اعتبارات ردیف‌های مختلف ذیل وزارت بهداشت و دستگاه‌های وابسته استخراج و ذیل یک ردیف مستقل در اختیار سازمان بیمه سلامت قرار می‌گیرد تا با رعایت مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در راستای قوانین و اسناد بالادستی درخصوص بیماران خاص و صعب‌العلاج، خدمات لازم، از طریق نظام ارجاع به این بیماران ارائه شود.

ک) اعتبارات ذیل برنامه ارائه خدمات شهری و برنامه پزشک خانواده با یکدیگر تجمیع و در راستای اجرای بند «ث» تبصره «۲» ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه نشان‌دار خواهد شد. هرگونه جابه‌جایی منابع از محل این ردیف برای سایر برنامه‌های وزارت بهداشت ممنوع است.

ل) به‌منظور تحقق شاخص عدالت در سلامت و کاهش سهم هزینه‌های مستقیم مردم به حداکثر سی درصد (۳۰٪) هزینه‌های سلامت، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، کمک به

تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج، تقلیل وابستگی گردش امور واحدهای بهداشتی درمانی به درآمد اختصاصی و کمک به تربیت، تأمین و پایداری نیروی انسانی متخصص مورد نیاز که در دستور کار بسته‌های درمانی طرح تحول سلامت وزارت بهداشت قرار گرفته است، ده درصد (۱۰٪) خالص کل وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها تحت ردیف متمرکز مشخص به حساب درآمد اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واریز شود. پرداخت منابع برای اجرای بسته‌های درمانی طرح تحول خارج از این ردیف و جابه‌جایی از سایر ردیف‌ها برای جبران کسری اعتبار آن ممنوع است.

ضروری است در راستای اجرای بند «ب» ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، منابع حاصل از این محل دارای ردیف هزینه‌ای مشخص باشد.

م) در راستای اجرای ماده (۹) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور ضرایب کای کلیه خدمات و مراقبت‌های سلامت (تشخیصی، درمانی و توانبخشی) در بخش دولتی، غیردولتی، خصوصی و خیریه برمبنای کای واحد ۹۵ هزار و ۲۰۰ ریال محاسبه می‌گردد.

پیوست‌ها

پیوست ۱. مقایسه اعتبارات مراکز بهداشتی درمانی وابسته به دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی - لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶

(میلیارد ریال)

عنوان	هزینه‌ای			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل								
	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷								
		درصد رشد	جمع هزینه‌ای	متفرقه		عمومی	درصد رشد	جمع اختصاصی		تملك	هزینه‌ای	درصد رشد	قانون سال ۱۳۹۶					
														جمع تملك	سرمایه‌ای پیوست ۱			
تهران	۳۱۱۴	۳۸۰۴	۰	۳۸۰۴	۲۲	۲۰۴۲۰	۲۱۴۴۱	۰	۲۱۴۴۱	۵	۱۸۲	۱۲۸	۰	۱۲۸	۳۰-	۲۳۷۱۶	۲۵۳۷۳	۷
مرکز آموزشی، تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق تهران	۷۱	۸۷	۰	۸۷	۲۲	۲۲۳۲	۲۵۵۰	۰	۲۵۵۰	۱۴	۰	۰	۰	۰	۰	۲۳۰۳	۲۶۳۷	۱۴
بیمارستان شریعتی	۲۸۷	۳۵۰	۰	۳۵۰	۲۲	۱۶۸۰	۱۶۸۰	۰	۱۶۸۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۹۶۷	۲۰۳۰	۳
کاشان	۸۲۲	۱۰۰۳	۰	۱۰۰۳	۲۲	۱۶۰۰	۱۸۵۰	۰	۱۸۵۰	۱۶	۴۲	۳۸	۰	۳۸	۱۰-	۲۴۶۴	۲۸۹۱	۱۷
قم	۱۲۶۳	۱۵۲۶	۰	۱۵۲۶	۲۱	۳۰۰۰	۳۱۷۵	۰	۳۱۷۵	۶	۵۸	۵۲	۰	۵۲	۱۰-	۴۳۲۰	۴۷۵۳	۱۰
شهید بهشتی	۳۰۷۲	۳۷۴۸	۰	۳۷۴۸	۲۲	۱۲۵۰۰	۱۲۶۵۰	۰	۱۲۶۵۰	۱	۱۶۵	۱۴۹	۰	۱۴۹	۱۰-	۱۵۷۳۷	۱۶۵۴۶	۵
مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی سل و بیماری‌های ریوی (مسیح دانشوری-درمان)	۱۹۵	۲۳۸	۰	۲۳۸	۲۲	۸۹۶	۹۶۰	۰	۹۶۰	۷	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۹۱	۱۱۹۸	۱۰
قزوین	۱۵۲۲	۱۸۵۶	۰	۱۸۵۶	۲۲	۲۱۸۴	۲۴۳۶	۰	۲۴۳۶	۱۲	۱۶	۱۲	۰	۱۲	۲۶-	۳۷۲۱	۴۳۰۴	۱۶
مرکزی	۱۷۹۶	۱۹۳۹	۰	۱۹۳۹	۸	۳۳۵۷	۲۹۶۷	۰	۲۹۶۷	-۱۲	۱۱۲	۸۱	۰	۸۱	۲۷-	۵۲۶۴	۴۹۸۸	-۵
دانشکده ساوه	۳۷۰	۴۵۲	۰	۴۵۲	۲۲	۳۷۰	۴۸۲	۱	۴۸۲	۳۰	۳	۳	۰	۳	۰	۷۴۳	۹۳۷	۲۶
دانشکده خمین	۱۲۵	۲۰۹	۰	۲۰۹	۶۷	۲۰۰	۲۲۰	۰	۲۲۰	۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۲۵	۴۲۹	۳۲
همدان	۲۶۱۴	۲۹۵۰	۰	۲۹۵۰	۱۳	۵۶۰۰	۵۹۰۰	۰	۵۹۰۰	۵	۳۰	۲۲	۰	۲۲	۲۷-	۸۲۴۴	۸۸۷۲	۸
دانشکده اسد آباد	۲۱۲	۲۲۹	۰	۲۲۹	۸	۲۰۰	۲۰۰	۰	۲۰۰	۰	۲۳	۱۵	۰	۱۵	۳۵-	۴۳۵	۴۴۴	۲
فارس	۵۶۸۷	۶۵۵۳	۰	۶۵۵۳	۱۵	۱۵۶۷۲	۱۵۶۷۲	۰	۱۵۶۷۲	۰	۲۲۰	۱۱۵	۰	۱۱۵	۴۸-	۲۱۵۷۹	۲۲۳۴۱	۴
پوشهر	۲۰۸۷	۲۵۰۵	۰	۲۵۰۵	۲۰	۳۱۴۲	۳۱۴۲	۰	۳۱۴۲	۰	۳۷	۳۳	۰	۳۳	۱۰-	۵۲۶۷	۵۶۸۰	۸
کهگیلویه و بویر احمد	۱۶۹۶	۲۰۶۹	۰	۲۰۶۹	۲۲	۲۴۰۰	۲۷۰۰	۰	۲۷۰۰	۱۳	۱۳	۱۱	۰	۱۱	۱۵-	۴۱۰۹	۴۷۸۰	۱۶
فسا	۴۰۵	۴۴۷	۰	۴۴۷	۱۰	۱۵۶۲	۱۶۸۰	۰	۱۶۸۰	۸	۹	۸	۰	۸	۱۴-	۱۹۷۶	۲۱۳۵	۸
چهرم	۴۴۱	۵۳۸	۰	۵۳۸	۲۲	۱۱۵۰	۱۲۵۰	۰	۱۲۵۰	۹	۶	۵	۰	۵	۲۱-	۱۵۹۷	۱۷۹۳	۱۲

جمع کل			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای					اختصاصی					هزینه‌ای					عنوان
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه‌ای			جمع هزینه‌ای	متفرقه	عمومی		
۲۰	۲۰۹۲۸	۱۷۴۲۲	-۲۶	۶۶	۰	۶۶	۸۹	۲۰	۱۴۵۱۳	۰	۱۴۵۱۳	۱۲۰۹۴	۲۱	۶۳۴۹	۰	۶۳۴۹	۵۲۳۹	خراسان رضوی
۱۹	۵۲۳۷	۴۴۰۲	۵۹۵	۱۴	۰	۱۴	۲	۲۰	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰	۲۵۰۰	۱۷	۲۲۲۳	۰	۲۲۲۳	۱۹۰۰	بیرجند
۷	۱۵۸۶	۱۴۸۷	-۱۷	۳	۰	۳	۴	۶	۱۰۵۸	۰	۱۰۵۸	۹۹۶	۸	۵۲۶	۰	۵۲۶	۴۸۷	تربت حیدریه
۶	۸۷۹	۸۳۳	-۳۶	۱۱	۰	۱۱	۱۷	۵	۴۴۱	۰	۴۴۱	۴۲۰	۸	۴۲۸	۰	۴۲۸	۳۹۶	گناباد
۱۹	۲۴۵۵	۲۰۵۵	-۱۳	۱۲	۰	۱۲	۱۴	۱۸	۱۳۰۰	۰	۱۳۰۰	۱۱۰۲	۲۲	۱۱۴۳	۰	۱۱۴۳	۹۳۹	سبزوار
۱۶	۳۶۹۵	۳۱۷۹	-۲۴	۷	۰	۷	۹	۱۲	۲۱۱۱	۰	۲۱۱۱	۱۸۷۷	۲۲	۱۵۷۷	۰	۱۵۷۷	۱۲۹۴	خراسان شمالی
۹	۲۱۹۴	۲۰۱۵	-۲۳	۳	۰	۳	۴	۱۰	۱۴۵۸	۰	۱۴۵۸	۱۳۲۹	۸	۷۳۲	۰	۷۳۲	۶۸۱	نیشابور
۷	۶۲۱	۵۷۸	-۱۳	۳	۰	۳	۳	۰	۳۸۳	۰	۳۸۳	۳۸۲	۲۲	۲۳۶	۰	۲۳۶	۱۹۳	اسفراین
۲۵	۱۱۶۳	۹۳۴	-۲۰	۴	۰	۴	۵	۳۲	۸۵۸	۰	۸۵۸	۶۵۰	۸	۳۰۱	۰	۳۰۱	۲۷۹	دانشکده تربیت جام
۹	۱۸۷۱۳	۱۷۱۸۳	-۵۰	۹۹	۰	۹۹	۱۹۸	۸	۱۳۰۰۰	۰	۱۳۰۰۰	۱۲۰۰۰	۱۳	۵۶۱۴	۰	۵۶۱۴	۴۹۸۵	آذربایجان شرقی
۱۹	۱۴۱۹	۱۱۸۹	-۱۲	۶	۰	۶	۷	۲۵	۱۰۰۰	۰	۱۰۰۰	۸۰۰	۸	۴۱۳	۰	۴۱۳	۳۸۲	دانشکده مراغه
۳۹	۶۶۸	۴۸۰		۰	۰	۰	۰	۴۹	۴۴۸	۰	۴۴۸	۳۰۰	۲۲	۲۲۰	۰	۲۲۰	۱۸۰	دانشکده سراب
۱۱	۱۷۶۳۸	۱۵۸۳۶	-۴۲	۱۸۱	۰	۱۸۱	۳۱۵	۱۰	۱۳۶۰۰	۰	۱۳۶۰۰	۱۲۳۶۰	۲۲	۳۸۵۶	۰	۳۸۵۶	۳۱۶۱	دانشگاه ایران
۴	۳۸۶۴	۳۷۰۶	-۳۰	۴	۰	۴	۶	۳	۳۴۰۰	۰	۳۴۰۰	۳۳۰۰	۱۵	۴۶۰	۰	۴۶۰	۴۰۰	قلب و عروق شهید رجایی
۲۴	۸۳۲۰	۶۷۰۷	-۱۷	۲۲	۰	۲۲	۲۶	۲۵	۶۱۷۷	۰	۶۱۷۷	۴۹۴۲	۲۲	۲۱۲۱	۰	۲۱۲۱	۱۷۳۹	کرج
۴	۲۲۴۲۹	۲۱۶۲۹	-۲۸	۴۴	۰	۴۴	۶۱	۰	۱۶۵۳۶	۰	۱۶۵۳۶	۱۶۵۳۶	۱۶	۵۸۴۹	۰	۵۸۴۹	۵۰۳۲	اصفهان
۱۲	۸۱۴۶	۷۲۵۷	-۲۰	۲۵	۰	۲۵	۳۱	۱۱	۵۰۹۳	۰	۵۰۹۳	۴۵۹۴	۱۵	۳۰۲۸	۰	۳۰۲۸	۲۶۳۲	کردستان
۸	۸۵۵۱	۷۹۴۹	-۱۷	۳۶	۰	۳۶	۴۳	۶	۵۲۰۹	۰	۵۲۰۹	۴۹۲۸	۱۱	۳۳۰۶	۰	۳۳۰۶	۲۹۷۸	لرستان
۱۴	۳۲۴۷	۲۸۳۷	-۲۷	۹	۰	۹	۱۲	۲۱	۱۷۰۰	۰	۱۷۰۰	۱۴۰۰	۸	۱۵۳۹	۰	۱۵۳۹	۱۴۲۵	ایلام
۱۲	۱۶۶۱۰	۱۴۸۹۰	-۱۵	۶۵	۰	۶۵	۷۷	۸	۱۱۷۳۲	۰	۱۱۷۳۲	۱۰۸۴۹	۲۱	۴۸۱۳	۰	۴۸۱۳	۳۹۶۴	جندی شاپور اهواز
۳۷	۴۱۲۱	۳۰۰۷	-۲۶	۷	۰	۷	۱۰	۴۴	۳۰۲۲	۰	۳۰۲۲	۲۱۰۵	۲۲	۱۰۹۲	۰	۱۰۹۲	۸۹۲	دانشکده دزفول
۸	۳۱۷۷	۲۹۴۷	-۲۷	۹	۰	۹	۱۲	-۳	۱۶۲۱	۰	۱۶۲۱	۱۶۶۶	۲۲	۱۵۴۸	۰	۱۵۴۸	۱۲۶۹	آبادان
۸۴	۷۷۰	۴۱۸		۰	۰	۰	۰	۱۸۱	۴۶۰	۰	۴۶۰	۱۶۴	۲۲	۳۰۹	۰	۳۰۹	۲۵۵	شوشتر
۱۹	۱۱۸۳۷	۹۹۶۴	-۳۶	۴۵	۰	۴۵	۷۰	۱۷	۶۷۹۸	۰	۶۷۹۸	۵۸۰۰	۲۲	۴۹۹۴	۰	۴۹۹۴	۴۰۹۴	گیلان
۵	۷۸۱۶	۷۴۴۴	-۴۹	۶۹	۰	۶۹	۱۲۷	۰	۴۹۵۴	۰	۴۹۵۴	۴۹۴۰	۱۸	۲۷۹۳	۰	۲۷۹۳	۲۳۶۷	کرمان
۱۹	۲۱۳۹	۱۷۹۴	-۲۰	۸	۰	۸	۱۰	۲۱	۱۲۴۲	۰	۱۲۴۲	۱۰۳۰	۱۸	۸۸۹	۰	۸۸۹	۷۵۴	رفسنجان

عنوان	هزینه‌های			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع كل					
	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷					
		درصد رشد	عمومی	متفرقه		جمع هزینه‌ای	تملك	جمع اختصاصی		درصد رشد	سرمایه‌ای پیوست ۱	متفرقه	جمع تملك	درصد رشد	
دانشکده سیرجان	۴۶۴	۵۰۲	۰	۵۰۲	۰	۵۰۲	۰	۳	۱	۰	۱	-۴۸	۴۶۷	۱۰۰۴	۱۱۵
جیرفت	۱۳۶۰	۱۴۶۹	۰	۲۹۳۶	۰	۲۹۳۶	۲۸۵۵	۳	۹	۰	۹	-۲۴	۴۲۲۷	۴۴۱۴	۴
بم	۵۰۷	۵۹۱	۰	۱۵۰۶	۰	۱۵۰۶	۱۵۰۶	۰	۴	۰	۴	-۱۷	۲۰۱۸	۲۱۰۱	۴
کرمانشاه	۳۳۳۸	۴۰۷۲	۰	۶۲۱۴	۰	۶۲۱۴	۷۰۰۱	-۱۱	۲۱	۰	۲۱	-۲۰	۱۰۳۶۴	۱۰۳۰۷	-۱
مازندران	۴۴۷۵	۵۲۸۱	۰	۸۲۹۳	۰	۸۲۹۳	۸۱۹۲	۱	۳۰	۰	۳۰	-۲۵	۱۲۷۰۷	۱۳۶۰۴	۷
بابل	۱۰۰۵	۱۲۲۱	۰	۲۷۵۰	۰	۲۷۵۰	۲۵۰۰	۱۰	۱۰	۰	۱۰	-۲۵	۳۵۱۸	۳۹۸۱	۱۳
گلستان	۲۹۹۰	۳۵۲۸	۰	۶۱۰۰	۰	۶۱۰۰	۶۱۰۰	۰	۱۹	۰	۱۹	-۲۷	۹۱۱۶	۹۶۴۸	۶
بهزیستی و توانبخشی	۷۴۱	۸۰۰	۰	۴۴۲	۰	۴۴۲	۴۲۴	۴	۵۴	۰	۵۴	-۲۳	۱۲۳۵	۱۲۹۶	۵
آذربایجان غربی	۳۴۹۳	۴۲۶۲	۰	۱۰۸۸۱	۰	۱۰۸۸۱	۱۰۸۵۶	۰	۷۱	۰	۷۱	-۵۰	۱۴۴۹۱	۱۵۲۱۴	۵
دانشکده علوم پزشکی خوی	۳۵۸	۵۲۵	۰	۱۱۱۴	۰	۱۱۱۴	۱۱۱۴	۰	۰	۰	۰	۰	۱۴۷۲	۱۶۳۹	۱۱
چهار محال و بختیاری	۱۸۳۳	۲۲۱۰	۰	۳۱۸۲	۰	۳۱۸۲	۳۰۰۰	۶	۱۹	۰	۱۹	-۱۸	۴۸۵۶	۵۴۱۰	۱۱
هرمزگان	۲۶۴۷	۳۱۴۴	۰	۴۶۳۵	۰	۴۶۳۵	۴۲۷۶	۸	۴۶	۰	۴۶	۱۲	۶۹۶۴	۷۸۲۴	۱۲
سیستان و بلوچستان	۲۳۸۴	۲۶۵۸	۰	۵۰۰۰	۰	۵۰۰۰	۴۴۰۰	۱۴	۳۸	۰	۳۸	-۲۹	۶۸۳۸	۷۶۹۷	۱۳
زابل	۹۷۶	۱۰۵۹	۰	۲۱۰۰	۰	۲۱۰۰	۱۵۰۰	۴۰	۸	۰	۸	-۲۱	۲۴۸۶	۳۱۶۷	۲۷
شهید صدوقی یزد	۲۲۶۸	۲۴۴۹	۰	۵۰۰۰	۰	۵۰۰۰	۴۵۰۰	۱۱	۱۷	۰	۱۷	-۲۵	۶۷۹۰	۷۴۶۶	۱۰
زنجان	۱۶۰۳	۱۹۵۵	۰	۳۸۶۰	۰	۳۸۶۰	۳۵۸۰	۸	۱۵	۰	۱۵	-۲۴	۵۲۰۲	۵۸۳۰	۱۲
سمنان	۷۹۵	۹۰۲	۰	۱۷۲۷	۰	۱۷۲۷	۱۵۷۰	۱۰	۳۳	۰	۳۳	-۶	۲۴۰۰	۲۶۶۲	۱۱
اردبیل	۲۰۸۰	۲۴۰۳	۰	۳۹۷۰	۰	۳۹۷۰	۳۸۰۲	۴	۱۵	۰	۱۵	-۲۵	۵۹۰۳	۶۳۸۹	۸
دانشکده خلخال	۱۳۰	۲۱۶	۰	۳۱۳	۰	۳۱۳	۱۷۳	۸۱	۰	۰	۰	۰	۳۰۳	۵۲۹	۷۴
شاهرود	۶۰۵	۷۳۸	۰	۹۸۰	۰	۹۸۰	۹۰۰	۹	۱۷	۰	۱۷	-۲۷	۱۵۲۸	۱۷۳۵	۱۴
دانشکده لارستان	۵۹۹	۷۳۰	۰	۱۰۴۵	۰	۱۰۴۵	۸۳۲	۲۶	۹	۰	۹	-۸	۱۴۴۱	۱۷۸۴	۲۴
دانشکده بهبهان	۴۳۹	۵۲۶	۰	۸۵۴	۰	۸۵۴	۷۷۶	۱۰	۱۰	۰	۱۰	-۱۱	۱۲۲۶	۱۳۹۰	۱۳
دانشکده ایرانشهر	۹۹۱	۱۱۹۵	۰	۳۳۰۰	۰	۳۳۰۰	۳۰۰۰	۱۰	۹	۰	۹	-۲۲	۴۰۰۲	۴۵۰۳	۱۳
دانشکده گراش	۱۷۰	۲۰۸	۰	۳۸۷	۰	۳۸۷	۳۵۰	۱۱	۸	۰	۸	-۲۰	۵۳۰	۶۰۳	۱۴
جمع كل مراكز بهداشتی درمانی	۱۰۹۹۴۴	۱۲۹۵۰۸	۰	۲۷۹۱۵۷	۱	۲۷۹۱۵۸	۲۶۰۴۳۶	۷	۱۸۸۵	۰	۱۸۸۵	-۳۰	۳۷۳۰۸۲	۴۱۰۵۵۰	۱۰

پیوست ۲. مقایسه اعتبارات مراکز آموزشی وابسته به دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی - لایحه بودجه

(میلیارد ریال)

سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶

جمع کل		تملك دارایی های سرمایه ای						اختصاصی					هزینه‌ای			عنوان		
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه‌ای			جمع هزینه‌ای	متفرقه			عمومی
۱۲	۴۴۹۵	۴۰۰۷	-۴۸	۷۴	۰	۷۴	۱۴۳	۰	۸۱۵	۰	۸۱۵	۸۱۵	۱۸	۳۶۰۵	۰	۳۶۰۵	۳۰۴۹	تهران
۵	۶۸۸	۶۵۵	-۴۸	۱۲	۰	۱۲	۲۴	۲۰	۶۰	۰	۶۰	۵۰	۶	۶۱۶	۰	۶۱۶	۵۸۱	کاشان
-۳	۴۲۵	۴۳۷	-۴۸	۳۱	۰	۳۱	۵۹	-۱۷	۲۵	۰	۲۵	۳۰	۶	۳۶۹	۰	۳۶۹	۳۴۸	قم
۱۳	۴۰۰۵	۳۵۵۸	-۴۸	۵۷	۰	۵۷	۱۱۰	۵	۹۷۱	۰	۹۷۱	۹۲۵	۱۸	۲۹۷۷	۰	۲۹۷۷	۲۵۲۳	شهید بهشتی
-۴	۸۹	۹۳		۰	۰	۰	۰	-۱۰۰	۰	۰	۰	۹	۶	۸۹	۰	۸۹	۸۴	مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی سل و بیماری‌های ریوی (مسیح دانشوری - اجرای برنامه‌های آموزشی)
۳	۶۸۶	۶۶۷	-۴۸	۲۳	۰	۲۳	۴۵	۱۵	۳۸	۰	۳۸	۳۳	۶	۶۲۵	۰	۶۲۵	۵۸۹	قزوین
۵	۷۳۵	۶۹۹	-۴۸	۹	۰	۹	۱۷	۲۰	۲۵	۰	۲۵	۲۱	۶	۷۰۱	۰	۷۰۱	۶۶۲	اراک
-۴۶	۴	۷	-۴۸	۳	۰	۳	۷		۰	۰	۰	۰	۱۸	۰	۰	۰	۰	اراک- دانشکده پیراپزشکی محلات
-۲۶	۸	۱۱	-۴۸	۴	۰	۴	۷		۰	۰	۰	۰	۱۸	۴	۰	۴	۴	اراک- دانشکده پیراپزشکی شازند
۶۸۷	۵۶۱	۷۱	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۹۶۳۰۰	۴۸۲	۴۸۱	۱	۱	۱۸	۷۶	۰	۷۶	۶۴	دانشکده ساوه
۱۸	۵۵	۴۷		۰	۰	۰	۰	۱۳۳	۰	۰	۰	۰	۱۸	۵۵	۰	۵۵	۴۶	دانشکده خمین
۴	۱۳۳۷	۱۲۸۸	-۴۸	۱۹	۰	۱۹	۳۷	۰	۱۴۰	۰	۱۴۰	۱۴۰	۶	۱۱۷۸	۰	۱۱۷۸	۱۱۱۱	همدان
۱	۴۲	۴۱	-۴۸	۳	۰	۳	۷		۱	۰	۱	۰	۹	۳۸	۰	۳۸	۳۵	همدان- دانشکده پیراپزشکی نهاوند
-۱۱	۸۹	۱۰۰	-۴۸	۱۶	۰	۱۶	۳۲	۳۶	۱	۰	۱	۱	۶	۷۲	۰	۷۲	۶۸	دانشکده اسدآباد
۴	۲۴۵۶	۲۳۷۱	-۴۸	۵۲	۰	۵۲	۱۰۰	۰	۳۵۱	۰	۳۵۱	۳۵۱	۷	۲۰۵۳	۰	۲۰۵۳	۱۹۲۰	شیراز
۱۱	۴۶	۴۲	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۱۸۶	۲	۰	۲	۱	۱۸	۴۱	۰	۴۱	۳۵	شیراز- دانشکده پیراپزشکی استهبان

عنوان	هزینه‌های			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع کل			
	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷			
		درصد رشد	عمومی	متفرقه		هزینه‌ای	تملك	جمع اختصاصی		درصد رشد	سرمایه‌ای پیوست ۱	جمع تملك	درصد رشد
سال ۱۳۹۶	جمع	متفرقه	عمومی	جمع	تملك	هزینه‌ای	سال ۱۳۹۶	سرمایه‌ای پیوست ۱	جمع تملك	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷		
شیراز - دانشکده پیرایشکی ممسنی	۱۹	۲۲	۰	۲۲	۰	۱	۱	۳	۳	۷	۲۷	۲۶	-۴۸
شیراز - دانشکده پرستاری آباد	۱۶	۱۷	۰	۱۷	۰	۱	۱	۳	۳	۷	۲۲	۲۳	-۴۸
شیراز - دانشکده پرستاری لامرد	۲۰	۲۱	۰	۲۱	۰	۱	۱	۳	۳	۷	۲۵	۲۷	-۴۸
شیراز - دانشکده پیرایشکی داراب	۱۰	۱۲	۰	۱۲	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱۲	۱۰	
بوشهر	۴۲۲	۴۹۸	۰	۴۹۸	۰	۳۰	۲۸	۷	۷	۱۳	۵۳۵	۴۶۳	-۴۸
یاسوج	۳۵۸	۴۱۷	۰	۴۱۷	۰	۴۰	۱۸	۳۹	۳۹	۷۵	۴۹۶	۴۵۱	-۴۸
یاسوج - مرکز آموزش سلامت گچساران	۵	۶	۰	۶	۰	۰	۰	۵	۵	۱۰	۱۱	۱۵	-۵۰
فسا	۲۲۵	۲۵۳	۰	۲۵۳	۰	۲۲	۱۴	۴	۴	۷	۲۷۸	۲۴۶	-۴۸
چهرم	۱۸۲	۲۱۴	۰	۲۱۴	۰	۱۲	۱۰	۳	۳	۶	۲۲۹	۱۹۸	-۴۸
مشهد	۱۹۱۸	۲۰۳۳	۰	۲۰۳۳	۰	۳۱۰	۲۵۸	۸	۸	۱۵	۲۳۵۱	۲۱۹۱	-۴۸
بیرجند	۵۲۸	۵۸۶	۰	۵۸۶	۰	۷۱	۷۰	۳۴	۳۴	۶۶	۶۹۱	۶۶۴	-۴۸
بیرجند - دانشکده پیرایشکی فردوس	۳۵	۴۱	۰	۴۱	۰	۰	۰	۳	۳	۷	۴۴	۴۱	-۴۸
تربت حیدریه	۹۳	۱۱۰	۰	۱۱۰	۰	۴	۴	۲۲	۲۲	۴۳	۱۳۷	۱۴۰	-۴۸
گناباد	۲۶۴	۲۸۹	۰	۲۸۹	۰	۲۵	۲۰	۳	۳	۵	۳۱۷	۲۸۹	-۴۸
سبزوار	۳۳۶	۳۵۶	۰	۳۵۶	۰	۱۶	۳۲	۲۷	۲۷	۵۱	۴۲۲	۴۱۹	-۴۸
بجنورد	۲۳۷	۲۸۰	۰	۲۸۰	۰	۲۷	۱۶	۴۹	۴۹	۹۵	۳۵۶	۳۴۸	-۴۸
بجنورد - مجتمع عالی سلامت شیروان	۱۰	۱۲	۰	۱۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۲	۱۰	
دانشکده نیشابور	۸۳	۹۸	۰	۹۸	۰	۴	۴	۲۲	۲۲	۴۲	۱۲۴	۱۲۹	-۴۸

جمع کل			تملك دارایی های سرمایه ای					اختصاصی					هزینه ای				عنوان	
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷				قانون سال ۱۳۹۶
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه ای			جمع هزینه ای	متفرقه	عمومی		
۱۱	۵۰	۴۵	-۴۸	۲	۰	۲	۴	۱	۲	۰	۲	۲	۱۸	۴۷	۰	۴۷	۳۹	اسفراین
۱۲	۴۷	۴۲	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۴۰۰	۳	۰	۳	۱	۱۸	۴۱	۰	۴۱	۳۵	دانشکده تربت جام
۱۲	۲۲۳۳	۱۹۹۹	-۸۱	۲۲	۰	۲۲	۱۲۰	۱۴	۴۰۰	۰	۴۰۰	۳۵۰	۱۸	۱۸۱۰	۰	۱۸۱۰	۱۵۲۹	تبریز
۶	۸۰	۷۶	-۴۸	۳	۰	۳	۷		۰	۰	۰	۰	۱۱	۷۷	۰	۷۷	۷۰	تبریز- دانشکده مدیریت خدمات سلامت
۴	۱۱۹	۱۱۴	-۴۸	۳	۰	۳	۶	۲۴	۴	۰	۴	۳	۶	۱۱۲	۰	۱۱۲	۱۰۶	دانشکده مراغه
۱۹	۱۹	۱۶		۰	۰	۰	۰	۲۷	۱	۰	۱	۱	۱۸	۱۸	۰	۱۸	۱۵	دانشکده سراب
۱۷	۲۶۴۴	۲۲۶۰	-۴۸	۱۶	۰	۱۶	۳۰	۱۷	۳۱۰	۰	۳۱۰	۲۶۵	۱۸	۲۳۱۹	۰	۲۳۱۹	۱۹۶۵	ایران
۱۱	۱۷۱	۱۵۴	-۴۸	۱	۰	۱	۲	۱۰	۳۳	۰	۳۳	۳۰	۱۲	۱۳۷	۰	۱۳۷	۱۲۲	قلب و عروق شهید رجایی
۱۹	۴۲۵	۳۵۶	-۴۸	۳	۰	۳	۶	۳۴	۶۵	۰	۶۵	۴۸	۱۸	۳۵۷	۰	۳۵۷	۳۰۳	کرج
۱۲	۲۳۹۱	۲۱۴۰	-۴۸	۸	۰	۸	۱۵	۰	۳۹۴	۰	۳۹۴	۳۹۴	۱۵	۱۹۸۹	۰	۱۹۸۹	۱۷۳۱	اصفهان
-۵	۶۵۲	۶۸۹	-۴۸	۱۷	۰	۱۷	۳۲	-۴۷	۱۰۰	۰	۱۰۰	۱۸۸	۱۴	۵۳۵	۰	۵۳۵	۴۶۹	سنندج
۹	۶۹۴	۶۳۹	-۴۸	۲۳	۰	۲۳	۴۵	۱۲	۳۱	۰	۳۱	۲۸	۱۳	۶۴۰	۰	۶۴۰	۵۶۶	خرم آباد
۵	۴۳	۴۱	-۴۸	۳	۰	۳	۷		۰	۰	۰	۰	۱۵	۴۰	۰	۴۰	۳۵	خرم آباد- دانشکده پرستاری پلدختر
۰	۵۶۰	۵۵۸	-۴۸	۴۰	۰	۴۰	۷۶	۳۶	۱۵	۰	۱۵	۱۱	۷	۵۰۶	۰	۵۰۶	۴۷۱	ایلام
۱۱	۱۸۲۶	۱۶۳۹	-۴۸	۳۲	۰	۳۲	۶۱	۵	۳۰۴	۰	۳۰۴	۲۸۹	۱۶	۱۴۹۱	۰	۱۴۹۱	۱۲۸۸	اهواز
۳	۱۹۹	۱۹۴	-۴۸	۹	۰	۹	۱۸	۰	۲۲	۰	۲۲	۲۲	۹	۱۶۸	۰	۱۶۸	۱۵۴	دزفول
۱۷	۱۶۰	۱۳۷	-۴۸	۱	۰	۱	۲	۸	۸	۰	۸	۸	۱۸	۱۵۱	۰	۱۵۱	۱۲۸	آبادان
۲۱	۲۶	۲۲		۰	۰	۰	۰	۲۰۶	۲	۰	۲	۱	۱۵	۲۴	۰	۲۴	۲۱	دانشکده شوشتر
۶	۱۴۲۶	۱۳۴۸	-۴۸	۱۰۱	۰	۱۰۱	۱۹۵	۰	۲۰۰	۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۸	۱۱۲۵	۰	۱۱۲۵	۹۵۳	رشت
۳	۱۴۱۹	۱۳۸۳	-۴۸	۲۳	۰	۲۳	۴۵	-۳	۲۴۳	۰	۲۴۳	۲۵۰	۶	۱۱۵۳	۰	۱۱۵۳	۱۰۸۸	کرمان
۲	۵۰۵	۴۹۳	-۴۸	۶۰	۰	۶۰	۱۱۵	۸	۲۲	۰	۲۲	۲۰	۱۸	۴۲۳	۰	۴۲۳	۳۵۸	رفسنجان
۴۱	۱۴	۱۰		۰	۰	۰	۰		۲	۰	۲	۰	۱۸	۱۲	۰	۱۲	۱۰	دانشکده سیرجان
۴	۱۷۸	۱۷۰	-۴۸	۳	۰	۳	۶	۱۰	۹	۰	۹	۸	۶	۱۶۵	۰	۱۶۵	۱۵۶	چیرفت
۲۲	۱۲۹	۱۰۶	-۴۸	۲	۰	۲	۴	۱۵۹	۱۳	۰	۱۳	۵	۱۸	۱۱۴	۰	۱۱۴	۹۷	بم

جمع کل			تملك دارایی های سرمایه ای					اختصاصی					هزینه ای					عنوان
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه ای			جمع هزینه ای	متفرقه	عمومی		
-۲	۱۲۶۸	۱۲۹۵	-۴۸	۴۷	۰	۴۷	۹۰	-۳۱	۲۸۶	۰	۲۸۶	۴۱۳	۱۸	۹۳۵	۰	۹۳۵	۷۹۲	کرمانشاه
۱۵	۱۸۳۶	۱۶۰۰	-۴۸	۲۸	۰	۲۸	۵۳	۶	۱۴۲	۰	۱۴۲	۱۳۴	۱۸	۱۶۶۷	۰	۱۶۶۷	۱۴۱۳	ساری
۷	۹۰۴	۸۴۵	-۴۸	۱۷	۰	۱۷	۳۳	۱۰	۱۵۵	۰	۱۵۵	۱۴۱	۹	۷۳۲	۰	۷۳۲	۶۷۱	بابل
۱۳	۶۲۸	۵۵۶	-۴۸	۴	۰	۴	۸	۰	۱۰۰	۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۷	۵۲۴	۰	۵۲۴	۴۴۸	گرگان
-۱۱	۴۲۶	۴۷۹	-۴۸	۲۴	۰	۲۴	۴۷	-۶۷	۴۱	۰	۴۱	۱۲۳	۱۶	۳۶۰	۰	۳۶۰	۳۰۹	علوم بهزیستی و توانبخشی
۵	۱۰۶۳	۱۰۱۷	-۴۸	۳۰	۰	۳۰	۵۷	۱۹	۱۴۱	۰	۱۴۱	۱۱۸	۶	۸۹۳	۰	۸۹۳	۸۴۲	ارومیه
۱۷	۳۳	۲۸		۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۲	۲	۱۸	۳۱	۰	۳۱	۲۶	دانشکده علوم پزشکی خوی
۱۴	۵۷۶	۵۰۴	-۴۸	۱۴	۰	۱۴	۲۷	۶	۱۰	۰	۱۰	۹	۱۸	۵۵۲	۰	۵۵۲	۴۶۸	شهرکرد
-۲	۴۰	۴۱	-۴۸	۳	۰	۳	۷		۰	۰	۰	۰	۶	۳۷	۰	۳۷	۳۵	شهرکرد- دانشکده پرستاری بروجن
۳	۷۳۸	۷۱۷	-۴۸	۱۴	۰	۱۴	۲۶	-۴	۸۲	۰	۸۲	۸۵	۶	۶۴۳	۰	۶۴۳	۶۰۷	بندرعباس
۱۱	۱۱۰۰	۹۹۴	-۴۸	۵۵	۰	۵۵	۱۰۵	۱۶	۲۸۷	۰	۲۸۷	۲۴۷	۱۸	۷۵۸	۰	۷۵۸	۶۴۲	زاهدان
۱۷	۴۶	۴۰		۰	۰	۰	۰	۰	۳	۰	۳	۳	۱۸	۴۳	۰	۴۳	۳۷	زاهدان- مجتمع آموزش سلامت خاش
۲۲	۶۱	۵۰		۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۲	۰	۱۸	۵۹	۰	۵۹	۵۰	زاهدان- مجتمع سلامت چاپهار
۱۱	۴۳۰	۳۸۸	-۴۸	۲۰	۰	۲۰	۳۹	۲۵	۵۰	۰	۵۰	۴۰	۱۷	۳۶۰	۰	۳۶۰	۳۰۹	زابل
۱۰	۱۳۲۸	۱۲۰۹	-۴۸	۱۸	۰	۱۸	۳۵	۰	۳۲۰	۰	۳۲۰	۳۲۰	۱۶	۹۹۰	۰	۹۹۰	۸۵۵	یزد
۱۳	۹۰۶	۷۹۹	-۴۸	۳۷	۰	۳۷	۷۱	۲۷	۱۴۰	۰	۱۴۰	۱۱۰	۱۸	۷۲۹	۰	۷۲۹	۶۱۸	زنجان
۲	۵۹۶	۵۸۴	-۴۸	۲۳	۰	۲۳	۴۵	۱۰	۴۰	۰	۴۰	۳۷	۶	۵۳۲	۰	۵۳۲	۵۰۲	سمنان
-۳	۳۶	۳۸	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۰	۱	۰	۱	۱	۶	۳۲	۰	۳۲	۳۰	سمنان- دانشکده بهداشت آرادان
۳	۳۱	۳۰	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۰	۱	۰	۱	۱	۱۸	۲۷	۰	۲۷	۲۲	سمنان- دانشکده پیراپزشکی سرخه

جمع کل			تملك دارایی های سرمایه ای					اختصاصی					هزینه ای				عنوان	
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷				قانون سال ۱۳۹۶
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه ای			جمع هزینه ای	متفرقه	عمومی		
-۱۸	۱۲	۱۴	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۰	۱	۰	۱	۱	۸	۷	۰	۷	۷	سمنان - دانشکده پیراپزشکی آرادان
۷	۴۶	۴۲	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۰	۱	۰	۱	۱	۱۸	۴۱	۰	۴۱	۳۵	سمنان - دانشکده بهداشت دامغان
۶	۱۰۵۷	۱۰۰۲	-۴۸	۲۸	۰	۲۸	۵۴	۱۸	۲۴۵	۰	۲۴۵	۲۰۸	۶	۷۸۴	۰	۷۸۴	۷۴۰	اردبیل
۳۴	۳۵	۲۶		۰	۰	۰	۰	۵۵۰	۵	۰	۵	۱	۱۸	۳۰	۰	۳۰	۲۵	دانشکده خلخال
-۵	۴۱۹	۴۴۰	-۴۸	۴۱	۰	۴۱	۷۹	-۲۰	۱۴	۰	۱۴	۱۸	۶	۳۶۴	۰	۳۶۴	۳۴۳	شاهرود
۱۰	۷۸	۷۰	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۲۳	۲	۰	۲	۲	۱۶	۷۲	۰	۷۲	۶۲	دانشکده لارستان
۶	۳۷	۳۵	-۴۸	۳	۰	۳	۷	۶۸	۰	۰	۰	۰	۱۸	۳۳	۰	۳۳	۲۸	لارستان - دانشکده بهداشت اوز
۱۲	۸۰	۷۲	-۴۲	۴	۰	۴	۷	۹	۷	۰	۷	۷	۱۸	۶۹	۰	۶۹	۵۸	دانشکده بهبهان
۵	۱۵۵	۱۴۷	-۴۸	۲	۰	۲	۳	۷	۸	۰	۸	۷	۶	۱۴۶	۰	۱۴۶	۱۳۷	دانشکده ایرانشهر
۳	۹۲	۸۹	-۴۸	۳	۰	۳	۶	۱۸	۲	۰	۲	۲	۶	۸۷	۰	۸۷	۸۲	دانشکده گراش
۹	۵۱۸۷۵	۴۷۵۶۴	-۴۹	۱۳۵۴	۰	۱۳۵۴	۲۶۸۰	۹	۷۷۶۸	۵۰۵	۷۲۶۳	۷۱۰۲	۱۳	۴۲۷۵۳	۰	۴۲۷۵۳	۳۷۷۸۲	جمع کل مراکز آموزشی

پیوست ۳. مقایسه اعتبارات مراکز تحقیقاتی وابسته به دانشکده‌ها و دانشگاه‌های علوم پزشکی - لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیارد ریال)

عنوان	هزینه‌ای			اختصاصی			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع كل				
	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷		قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷		قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷		درصد رشد	درصد رشد			
		درصد رشد	عمومی		متفرقه	جمع هزینه‌ای		تملك	جمع اختصاصی			جمع تملك	سرمایه‌ای پیوست ۱	قانون سال ۱۳۹۶
تهران - مراکز تحقیقاتی	۷۶	۸۸	۰	۸۸	۱۱۱	۰	۱۱۱	۱۱۱	۱۱۱	۰	-۴۸	۱۹۰	۲۰۰	۵
تهران - مرکز تحقیقات علوم و تکنولوژی در پزشکی	۲۰	۲۳	۰	۲۳	۱۲	۰	۱۲	۱۲	۱۲	۰	-۴۸	۳۳	۳۶	۸
تهران - مرکز تحقیقات ایمونولوژی، آسم و آلرژی	۱۵	۱۷	۰	۱۷	۲	۰	۲	۲	۲	۰	-۴۸	۱۸	۲۰	۱۰
تهران - پژوهشکده بیماری‌های گوارش و کبد	۶۴	۷۳	۰	۷۳	۱۲	۰	۱۲	۱۲	۱۲	۰	-۴۸	۷۹	۸۷	۱۰
تهران - مرکز تحقیقات خون و پیوند مغز استخوان	۶۹	۷۹	۰	۷۹	۴۵	۰	۴۵	۴۵	۴۵	۰	-۴۸	۱۲۱	۱۲۸	۶
تهران - پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم	۱۲۲	۱۴۰	۰	۱۴۰	۲۶	۰	۲۶	۲۵	۲۵	۴	-۴۸	۱۴۹	۱۶۷	۱۲
تهران - مرکز تحقیقات پوست و جذام	۲۰	۲۳	۰	۲۳	۳	۰	۳	۳	۳	۸	-۴۸	۲۳	۲۶	۱۲
تهران - مرکز تحقیقات علوم دارویی کشور	۹	۱۰	۰	۱۰	۷	۰	۷	۷	۷	۰	-۴۸	۱۶	۱۷	۵

جمع کل			تملك دارایی های سرمایه‌ای					اختصاصی					هزینه‌ای					عنوان
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه‌ای			جمع هزینه‌ای	متفرقه	عمومی		
۱۲	۲۹	۲۶	-۴۸	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۱۵	۲۸	۰	۲۸	۲۴	تهران - مرکز تحقیقات تروما
۲۴	۱۱	۸		۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۲۶	۱۰	۰	۱۰	۸	تهران - پارک علم و فناوری
۱۲	۲۹	۲۶	۰	۳	۰	۳	۳	۰	۳	۰	۳	۳	۱۵	۲۳	۰	۲۳	۲۰	تهران - پژوهشکده محیط زیست
۱۰	۲۹	۲۷	-۴۸	۱	۰	۱	۱	۰	۴	۰	۴	۴	۱۵	۲۵	۰	۲۵	۲۲	تهران - پژوهشکده علوم دندانپزشکی
۸	۹۸	۹۱	-۴۸	۱	۰	۱	۱	۰	۴۰	۰	۴۰	۴۰	۱۵	۵۸	۰	۵۸	۵۰	تهران - پژوهشکده بازتوانی عصبی
۲۵	۶	۵		۰	۰	۰	۰		۱	۰	۱	۰	۱۵	۶	۰	۶	۵	تهران - مرکز تحقیقات گیاهان دارویی
۲۰	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰		۱	۰	۱	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	تهران - مرکز روانپزشکی
۱۸	۲۴	۲۰		۰	۰	۰	۰		۱	۰	۱	۰	۱۵	۲۳	۰	۲۳	۲۰	تهران - مرکز تحقیقات سرطان
۲۵	۶	۵		۰	۰	۰	۰		۱	۰	۱	۰	۱۵	۶	۰	۶	۵	تهران - مرکز تحقیقات نانو فناوری
۱۲	۳۷	۳۳	-۴۸	۱	۰	۱	۱	۰	۴	۰	۴	۴	۱۵	۳۳	۰	۳۳	۲۹	تهران - مرکز تحقیقات پوست و سلولهای بنیادی
۷	۳۰	۲۸	-۴۸	۱	۰	۱	۳	-۱۰۰	۰	۰	۰	۱	۱۵	۲۸	۰	۲۸	۲۵	شهید بهشتی - مرکز تحقیقات علوم اعصاب

جمع کل			تملك دارایی های سرمایه‌ای					اختصاصی				هزینه‌ای				عنوان		
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه‌ای			جمع هزینه‌ای	متفرقه			عمومی
-۶۱	۷۵	۱۹۳	-۴۸	۷	۰	۷	۱۴	-۹۱	۱۲	۰	۱۲	۱۳۰	۱۵	۵۶	۰	۵۶	۴۹	شهید بهشتی - مرکز تحقیقات گوارش، کبد و پیوند اعضا
۱۸	۱۲۰	۱۰۲	۰	۳	۰	۳	۳	۲۰	۱۸	۰	۱۸	۱۵	۱۸	۹۹	۰	۹۹	۸۴	شهید بهشتی - انستیتو تغذیه
-۸	۱۸۶	۲۰۳	-۵۸	۲۸	۰	۲۸	۶۶	۲۵	۱۱	۰	۱۱	۹	۱۵	۱۴۷	۰	۱۴۷	۱۲۸	مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی سل و بیماری‌های ریوی - پژوهش
-۲۰	۱۵	۱۹	-۴۸	۱	۰	۱	۳	-۴۸	۴	۰	۴	۸	۱۵	۱۰	۰	۱۰	۹	شهید بهشتی - مرکز تحقیقات پوست
۵	۱۲۱	۱۱۵	-۴۸	۶	۰	۶	۱۲	-۹۳	۰	۰	۰	۳	۱۵	۱۱۴	۰	۱۱۴	۹۹	شهید بهشتی - پژوهشکده غدد درون ریز
-۶	۲۰	۲۱	-۴۸	۱	۰	۱	۳	-۵۱	۳	۰	۳	۶	۲۴	۱۵	۰	۱۵	۱۲	شهید بهشتی - مرکز تحقیقات اورولوژی (کلیه و مجاری ادرار)
-۱۶	۱۶	۱۹	-۴۸	۱	۰	۱	۳	-۶۷	۲	۰	۲	۵	۱۵	۱۳	۰	۱۳	۱۲	شهید بهشتی - مرکز تحقیقات چشم
-۲۰	۸	۱۰	-۴۸	۱	۰	۱	۳	-۷۰	۱	۰	۱	۲	۱۵	۶	۰	۶	۵	شهید بهشتی - مرکز تحقیقات علوم دندانپزشکی

جمع کل			تملك دارایی های سرمایه‌ای					اختصاصی					هزینه‌ای				عنوان	
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷				
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه‌ای			جمع هزینه‌ای	متفرقه	عمومی		
																		سال ۱۳۹۶
۱۵	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	شهید بهشتی - پژوهشکده سلامت کودکان	
۱۵	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	شهید بهشتی - مرکز تحقیقات سرطان	
۱۵	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	شهید بهشتی - مرکز تحقیقات بهداشت باروری و ناباروری	
۸	۱۰۰	۹۳	-۴۸	۳	۰	۳	۶	۴	۲۷	۰	۲۷	۲۶	۱۵	۷۱	۰	۷۱	۶۱	شیراز - پژوهشگاه علوم پزشکی شیراز
۱۵	۱۰۶	۹۲		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۱۵	۱۰۶	۰	۱۰۶	۹۲	شیراز - کمک به پیوند کبد و اعضا	
۱۵	۴۱	۳۶		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۱۵	۴۱	۰	۴۱	۳۶	شیراز - مرکز پیوند و ترمیم اعضا	
۴	۷	۷	-۲۵	۲	۰	۲	۲		۰	۰	۰	۱۵	۶	۰	۶	۵	یاسوج - مرکز تحقیقات گیاهان دارویی	
۱۳	۵۱	۴۵	-۴۸	۱	۰	۱	۲	۲۰	۵	۰	۵	۴	۱۵	۴۵	۰	۴۵	۳۹	مشهد - پژوهشگاه علوم پزشکی مشهد
۴۱	۸۸	۶۳	۵۹	۶۰	۰	۶۰	۳۸		۰	۰	۰	۱۵	۲۹	۰	۲۹	۲۵	تبریز - مرکز تحقیقات علوم کاربردی دارویی	
۱۵	۶۱	۵۳		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۱۵	۶۱	۰	۶۱	۵۳	تبریز - پژوهشگاه ربع رشیدی	
۱۵	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	تبریز - مرکز تحقیقات گوارش و کبد	

جمع کل			تملك دارایی های سرمایه‌ای					اختصاصی					هزینه‌ای					عنوان
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه‌ای			جمع هزینه‌ای	متفرقه	عمومی		
۱۳	۱۹	۱۷	-۴۸	۱	۰	۱	۳	۱۴۴	۲	۱	۱	۱	۱۵	۱۵	۰	۱۵	۱۳	ایران - مرکز تحقیقات گوش، گلو، بینی و سر و گردن
۲	۲۵	۲۴	-۱۹	۴	۰	۴	۴	-۱۰۰	۰	۰	۰	۱	۱۵	۲۱	۰	۲۱	۱۹	ایران - موسسه مطالعات تاریخ پزشکی، طب اسلامی و مکمل
۱۵	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	ایران - مرکز سلولی مولکولی
۱۵	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	ایران - پارک علم و فناوری
۱۵	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	ایران - مرکز تحقیقات علوم مدیریت و اقتصاد سلامت
۴	۳۸	۳۷	-۴۸	۳	۰	۳	۶	۸	۷	۰	۷	۶	۱۵	۲۹	۰	۲۹	۲۵	قلب شهید رجایی - مراکز تحقیقاتی
۶	۵۳	۵۰	-۴۸	۱	۰	۱	۲	۰	۲۲	۰	۲۲	۲۲	۱۵	۲۹	۰	۲۹	۲۶	اصفهان - پژوهشگاه علوم پزشکی اصفهان
۵	۵۷	۵۵	-۴۸	۲	۰	۲	۴	۰	۲۰	۰	۲۰	۲۰	۱۵	۳۵	۰	۳۵	۳۰	مرکز تحقیقات قلب و عروق اصفهان
۱۵	۴۲	۳۷		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۰	۱۵	۴۲	۰	۴۲	۳۷	جندی شاپور اهواز - پژوهشگاه علوم پزشکی اهواز

جمع کل			تملك دارایی های سرمایه‌ای					اختصاصی					هزینه‌ای					عنوان
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۷			قانون سال ۱۳۹۶	
				جمع تملك	متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱			جمع اختصاصی	تملك	هزینه‌ای			جمع هزینه‌ای	متفرقه	عمومی		
۱۳۰	۲۳	۱۰		۰	۰	۰	۰		۱۲	۱۰	۲	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	گیلان- مرکز تحقیقات تروما
۱۲	۳۴	۳۱	-۴۸	۱	۰	۱	۲		۰	۰	۰	۰	۱۵	۳۳	۰	۳۳	۲۹	کرمان - پژوهشگاه علوم پزشکی کرمان
۱۵	۱۲	۱۰		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۰	۱۵	۱۲	۰	۱۲	۱۰	بابل- پژوهشکده سلامت
۱۱	۲۱	۱۹	-۴۸	۱	۰	۱	۲	۲۵	۳	۲	۱	۲	۱۵	۱۷	۰	۱۷	۱۵	علوم بهزیستی و توانبخشی - پژوهشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
۷	۸۷	۸۱	-۴۸	۱	۰	۱	۲	۴	۵۲	۰	۵۲	۵۰	۱۵	۳۴	۰	۳۴	۳۰	یزد - پژوهشگاه علوم پزشکی یزد
-۵	۷	۷	-۲۵	۲	۰	۲	۲		۰	۰	۰	۰	۳	۵	۰	۵	۵	یزد-مرکز تحقیقات سلامت و ایمنی غذا
۱۵	۶	۵		۰	۰	۰	۰		۰	۰	۰	۰	۱۵	۶	۰	۶	۵	شاهرود-مرکز تحقیقات علوم رفتاری و اجتماعی در سلامت
۳	۲۵۱۱	۲۴۳۰	-۲۹	۱۴۶	۰	۱۴۶	۲۰۷	-۱۹	۴۷۱	۱۳	۴۵۸	۵۸۰	۱۵	۱۸۹۴	۰	۱۸۹۴	۱۶۴۴	جمع کل مراکز تحقیقاتی

منابع و مأخذ

۱. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور.
۲. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور.
۳. سیاست‌های کلی سلامت.
۴. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۵. قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲).
۶. قانون برنامه ششم توسعه.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۶۵۶

شناسنامه گزارش

شماره چاپ: ۷۶۰

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت: ۳۴۸

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۲۷. بخش بهداشت و درمان

نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه بهداشت و درمان)

تهیه و تدوین کنندگان: مریم رهبری بناب، محمد بختیاری علی آباد

همکار خارج از مرکز: صادق غضنفری

ناظران علمی: علی اخوان بهبهانی، محمدرضا مالکی

متقاضی: کمیسیون بهداشت و درمان

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۱۰/۷